

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
15:57	16:08	16:21	16:07	16:02	16:17	16:08	16:20	16:18	16:02	כניסת שבת
17:18	17:14	17:20	17:18	17:17	17:19	17:16	17:17	17:18	17:17	יציאת שבת
17:50	17:51	17:55	17:50	17:54	17:51	17:51	17:52	17:51	17:54	ר"ת

לקראת שבת מלכתא

להצטרפות לרשימת התפוצה ולקבלת העלון ישירות לתיבת המייל - צרו קשר: dirshu@dirshu.co.il

יום חמישי ט"ו כסלו תשע"ז | פניני פרשת וישלח | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

לאחר כחצי שעה של לימוד העניין, הופיעה בבית הרב אשתו של בעל החנות ובפיה בשורה: "ניצלנו!!"

הנס שארע לחנווני בעיר בריסק בעת שלמוד בחברותא עם ה'בית הלוי'!

הרב בנימין בירנצוויג

"וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ... " (בראשית ל"ב, ח')

ידועה סגולתו הנפלאה של מרנא בעל 'נפש החיים' רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, בעת שמתרגשת על אדם צרה, במה שישים בטחונו רק בה' יתברך, ויכניס בלבו שאין עוד מלבדו ואין שום כח בעולם מלבד כוחו יתברך, והנוסח שיש לחשוב ולהרהר בו, ואז ממילא יתבטל מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל [הובא בספרו נפש החיים (ש"ג פי"ב)].

מקור לסגולה זו מצינו בפרשת השבוע: "וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ, והקשו חז"ל: ממה התיירא יעקב אחרי שהבטיחו הקב"ה שהוא יהיה עמו בכל אשר ילך "וְהָיָה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשִׁמְרְתִּיךָ כְּכֹל אֲשֶׁר תִּלְכֶּךָ... כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ" ואף בהיותו בבית לבן נאמר "שׁוּב אֶל אֲרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְלְמוֹלַדְתְּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ" ופירושו חז"ל שהיה ירא יעקב פן יגרום החטא.

על דברי חז"ל אלו הקשה הכלי יקר 'שימאן השכל לקבל דעה זו, וכי זה שמונה ימים שנאמר לו בבית לבן שוב אל אבותיך ולמולדתך, וכי יעלה על הדעת לומר שביני וביני נתקלקל וחטא גדולה שגרמה לו לבטל יעוד זהו?!

יסוד נפלא כתב המלבי"ם כדי לבאר עניין זה, שיעקב אבינו היה בפחד מעשיו, ומפני אותו פחד "ויצר לו", היה לו צער משום שהבחין שחסר לו במידת הבטחון, וחשש שמפני זה אין הוא ראוי לנס, כיון שהבוטח בה' - אין לו ליראה מבשר ודם, והיראה מורה שאין בטחונו כראוי [כמו שכתוב "מי את ותייראי מאנוש ימות ותשכח ה' עושרך"], ובפרט שליעקב היתה הבטחה מה' ולא היה לו ליראה, וה' אינו עושה נס למעלה מדרך הטבע, רק למי שבוטח עליו בכל לבו, ואחר שראה יעקב שהוא מתיירא, לכן ויצר לו, שמזה דן שאינו ראוי לנסים, שבטחונו בלתי להשם לבדו, ועל כן ניסה לעשות הכנות טבעיות ותכסיסי מלחמה.

נפלאים דבריו ומחזקים עד מאד, שכאשר אדם צריך נס וישועה מעל לדרך הטבע, התנאי לכך הוא: שיהיה בטחונו - בלתי לה' לבדו! וכשישים מבטחו בכל לבו בה' יתברך, או אז יתבטלו מעליו כל הכוחות והטבעים שיש בעולם, כדברי מרנא בעל ה'נפש החיים' וזוהי תוקף סגולתו הידועה!

הגאון רבי משולם דוד הלוי סלובייצ'יק שליט"א מביא את מה שסיפר אביו מרן הגרי"ז הלוי, על סבו מרנא בעל 'הבית הלוי' מבריסק, שהיה נוהג להשתמש בסגולתו הידועה של ה'נפש החיים' בכל עת צר ומצוק, וראה נפלאות בכל עת. הוא סיפר שכשהבית הלוי היה רב בבריסק, יום אחד הגיע בבהלה לביתו אחד הסוחרים שבעירו וסח בפניו את דאגתו, וכה אמר האיש: "המשטרה המקומית עורכת עתה חיפושים אחרי סחורה מוברחת, קבוצות של שוטרים עוברות מחנות לחנות ובודקות את הסחורה הנמצאת בה, האיש אשר בחנותו תימצא סחורה מוברחת צפוי לעונש של שנים ארוכות במאסר", והמשיך הסוחר ואמר כששפתיו נוקשות זו לזו: "גדול פחדו עד מאד, שכן חנותי מלאה סחורה מוברחת ומה אוכל לעשות כעת?"

כשמוע ה'בית הלוי' את דבריו הכניסו לחדר לימודו, הוציא מארון הספרים את ספר נפש החיים, והחל ללמוד עם האיש את הסגולה הנפלאה שכתובה שם, שכשיכיר האדם שאין עוד מלבדו, לא יוכל לשלוט בו שום כח וטבע בעולם.

לאחר כחצי שעה של לימוד העניין, הופיעה בבית הרב אשתו של בעל החנות ובפיה בשורה: "ניצלנו!!" וכשקולה נרגש סיפרה, שהשוטרים סיימו זה עתה את בדיקת החנויות באזורם, ועל החנות שלהם דילגו, וכך היה המעשה:

"מיקום החנות הוא בחצר גדולה שמכל רוחותיה היו חנויות, והשוטרים עבדו שעות רבות ועברו מחנות לחנות, עד שהתעייפו ועצרו לנוח ולאכול, וכדי שידעו היכן להמשיך אחר ההפסקה, עשו סימן על חנותנו, משנגמרה ההפסקה התעורר ויכוח בין השוטרים האם הסימן מצוין את המקום שבו סיימו את מלאכתם לפני ההפסקה, או שמא זהו סימן של החנות אשר ממנה עליהם להתחיל את המלאכה מעתה, לבסוף הוכרע הויכוח כדעת האומרים שחנותנו כבר נבדקה, ובדרך זו עזרנו ה' וניצלנו", סיימה האשה בקול נרגש מגודל הנס.

כל זה אירע באותה שעה שבעל החנות ישב עם הבית הלוי והגה בסגולה הנפלאה, ודבק במחשבת 'אין עוד מלבדו...!!

המשך בעמוד הבא >>>

כשהגיע הגאון רבי חיים קריסווירטה, למעונו של הגאון הרב יצחק שלמה זילברמן, ביקש ממנו להורות לו דרך לחזור בתשובה, באומרו שאם הצליח הרב זילברמן להחזיר את ר' אורי זוהר בתשובה, ודאי לא אפסו הסיכויים ואולי יזכה גם הוא לחזור בתשובה שלמה

כשרבה של אנטוורפן הגאון רבי חיים קריסווירטה זצ"ל החליט לשוב בתשובה...

ענה לו ר' יצחק שלמה: "רבה של אנטוורפן, צר לי לקבוע, שאין כוחי יפה להשפיע לכת"ר דרך תשובה, ואין אני מאמין שדברי יפעלו את פעולתם!" רבינו, המום מקביעתו הנחרצת, ביקש הסבר מניח את הדעת לדבריו המפליאים. העלה הגאון חיוך מרגיע, והסביר במתק לשונו את סוד הצלחתו ללמד תועים בינה, וכתוצאה מכך מיטיבים הם את דרכם ומקיימים את התורה ומצוותיה.

וכך תיאה: "רוב רובם המכריע של הפונים אלי, והמבקשים דרך ומסילה העולה בית קל, יודעים ומכירים את מצבם לאשורו, מודעים עד כמה התדרדרו עד הגיעם כמעט לשאול תחתית, ל"ע, ומתחננים: "ויחפרו לנו את הארץ", ומכאן הצימאון והרצון הבלתי נדלה לברוח ולהתרחק מתחושת הריקנות המקננת בלבם.

אך רבה של אנטוורפן, בלי לפגוע בכבוד תורתו חלילה, הריהו משוכנע שצועד הוא על דרך האמת, וכמעט ואין דופי בכל התנהגותו והתנהלותו, אז על מה ולמה לחזור בתשובה? אכן, נכון הוא הדבר שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אך עד כדי לשנות את דרכו מן הקצה אל הקצה? הרי כבודו בעצמו אינו רואה בו צורך אמיתי, וממילא אין סיכוי בכלל שיקבל את הדברים ממי שאמרם."

(מתוך הספר מים חיים)

הגאון רבי חיים קריסווירטה זצ"ל

"קַטְנֵי מִפְּלֵ הַחֲסִידִים וּמִפְּלֵ הָאֲמֵת" (בראשית ל"ב, י"א)

וברש"י: "שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא."

סיפר הגאון רבי חיים קריסווירטה זצ"ל: פעם, נזדמן לי לפגוש את הרב אורי זוהר. נכנסתי עמו בדברים ובקשתי לשמוע ממנו מה הביא אותו לחזור בתשובה, "מי השיבך לחיק היהדות?" שאלתי. ר' אורי מצדו, ביקש לדעת על מה ולמה הנני מתעניין לשמוע, מי ומה גרם לו לשוב בתשובה. עניתי לו שברצוני לפנות אל האיש, שהצליח להביא מפנה כל כך קיצוני בדרך החשיבה שלו, ולהביאו לדרגת שומר תורה ומצוות, ונזהר ומקפיד על קלה כבחמורה. אזיל ואימלך בו איככה אוכל גם אני להיטיב את דרכי ולשוב בתשובה שלמה!...

ר' אורי חייך, וענה שזכה להכיר את הגאון יצחק שלמה זילברמן, והוא ברב תבונתו הכיר לו את בוראו... הגבתי מיד: "רוצה אני לנסוע לא", לפגוש בו בר' יצחק שלמה, לבקש שיווני דרך תשובה ואולי ינחני במגעלי צדק למען שמו!"

כותב השורות (ש.א.ג.), ששמע את התיאור מפי רבינו, ממשיך בסיפור: והנה, כפי שקיבל על עצמו, נסע רבינו ירושלימה ישירות לר' יצחק שלמה. כשהגיע רבינו למעונו, אחרי שאילת שלום והחלפת דברי נימוסין, ניגש ישירות לעניין וביקש ממנו להורות לו דרך לחזור בתשובה, באומרו: "אם הצליח הרב להחזיר את ר' אורי זוהר בתשובה, התעודדתי ואמרתי בלבי, הנה לא אפסו הסיכויים ואולי אזכה גם אנכי לחזור בתשובה שלמה כדבעי."

<< המשך מעמוד קודם

באורח פלא, ראו הנוסעים באחד הרחובות גויה, ושאלו אותה היכן הדרך לצאת מן העיר לכיוון ביאליסטוק. האשה החלה לצעוק: "מה אתם עושים כאן בשעות העוצר? הלא החיילים הזהירו שמי שיוצא מביתו - יירה, מהרו ומלטו את נפשותיכם..." והראתה להם את הדרך להימלט מן העיר אוסטרובה. הגרי"ז ומלווי מיהרו וברחו משם אל יער סמוך לשהות בו בלילה. כשהגיעו לביאליסטוק, שמעו שיום לפני שהיו באוסטרובה - גירשו אנשי הגסטפו את כל יהודי העיר והרגו הרבה מהם, והיה זה נס ופלא שלא עצרו אותם ולא פגעו בהם לרעה. הגאון ר' משולם דוד הוסיף ואמר שהיה זה בזכות סגולת הנפש החיים שהרהר בה אז אביו מרן הגרי"ז.

עוד מספר הגאון ר' משולם דוד שליט"א, שאביו מרן הגרי"ז השתמש הרבה בסגולה זו בימי הזעם, כשברחו מאימת הנאצים הארורים. מעשה מרטיט ארע כאשר ברח מרן הגרי"ז מוורשא לכיוון הגבול. באחד הערבים הגיע הרב לעיר אוסטרובה, וטעה בדרכו. העגלון לא ידע כיצד לצאת מן העיר, ולא היה יכול לעצור ולשאול את העוברים ושבים, כיון שהרחובות היו מלאים בחיילי הצבא הגרמני ובמחנות צבא, והיה זה ממש נס שנסעו הלך ושוב ברחובות מלאים גרמנים ולא עצרו אותם. נפש חיה לא היתה ברחוב מלבד החיילים, וכל הבתים היו סגורים, שכן היתה שעת עוצר וכל מי שהעז להוציא ראשו - נורה מיד, ונוסעי העגלה לא ידעו מכך דבר.

דפק הרב על השולחן בחזקה וקרא בקול גדול: "מה לך פה טמא ומשוקץ, המוסר ממונם ונפשם של ישראל לשלטונות?! לברך על התורה אתה רוצה?! צא מכאן טמא!"

"הנני מוכן ומזומן לקדש שם שמים, הא לכם ליבי, ירו בי ורצחוני, לא אוזו מהאמת כחוט השערה!"
כיצד ניצל רבה של שאדיק?

הרב ישראל ליוש

"ויפל על צנארו וישקוהו ויכפו" (בראשית ל"ג, ד')

פסק הדין שיצא מבית דינו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל לא מצא חן בעיני קבוצת אנשים. אינשי דלא מעלי היו הם, ובסירובם לקבל את הפסק פרצו לביתו של רבי יוסף חיים, ובצעקות רמות איימו לרוצחו נפש, אך למרבה פליאתם נשאר הרב בשלוותו. קור הרוח שהפגין כלפיהם הביך מאוד את הבריונים, כעסם גבר עוד יותר, והם הגבירו את השתוללותם, סימני האיום לרצח בצבצו בעוצמה מבין ריסי עיניהם המרושעות. לפתע, בעודם צועקים ורועשים, נעמד הרב באחת, התייצב מול הפורעים בביטחון, פתח את כפתורי חולצתו, ואמר בתקיפות: "הנני מוכן ומזומן לקדש שם שמים, הא לכם ליבי, ירו בי ורצחוני, לא אוזו מהאמת כחוט השערה!"

עם כל חוצפתם, לא התכוננו הבריונים המתקיפים לצעד אמיץ שכזה, ומרוב יראתם מתעזתו של הרב, נסוגו לאחור ויצאו את בית הרב.

מאוחר יותר, הסביר הרב לבני ביתו את פשר התנהגותו, וכך סיפר: בעיירה 'שאדיק' שבפולין התגורר יהודי 'מוסר', אשר הפיל את חיתתו על כל יהודי העיירה, וצרות רבות הסב לכל מי שהפריע או איים על דרכו. מנצל היה את קשריו עם השלטון, ממציא בדוות ומלשין על כל מי שחשבו לשונא. לא די בכך, עוד היה דורש כבוד לעצמו, וביקש בתעוזה מגבאי בית הכנסת שיושיבו אותו בשולחן המזרח, ויכבדו אותו מידי שבוע בעליה לתורה המכובדת ביותר. הגבאים לא היססו לרגע, ומרוב פחדם מהלשנותיו, היו סרים למרותו וממלאים את מבוקשו.

לימים, הלך לעולמו רב העיירה ובמקומו נתמנה רב חדש. היטב חרה לרב החדש, בשומעו על מעשיו של ה'מוסר', וחוצפתו הרבה לדרוש בעזות עליה מכובדת, והוא החליט לעשות מעשה שישים קץ למעלליו של הנבל, ולקיים בכך את מצות 'לא תגורו מפני איש'. באחת השבתות, כאשר קרא הגבאי לאותו מוסר לעלות לתורה, דפק הרב על השולחן בחזקה וקרא בקול גדול: "מה לך ולתורה הקדושה, מה לך פה טמא ומשוקץ, המוסר ממונם ונפשם של ישראל לשלטונות?! לברך על התורה אתה רוצה?! צא מכאן טמא!"

המלשין הופתע מצעקותיו של הרב, הוא לא היה רגיל בכך שאי מי מעז להרים את קולו כלפיו. בתחילה ניסה להכות את הרב, אך המתפללים קיבלו אומץ ומנעו אותו מלמלא את זממו. כועס וזועף יצא המלשין מבית הכנסת, לא לפני ששלח אצבע מאיימת כלפי הרב והקהל, והכל הבינו שלא בזאת תסתיים הפרשה, והוא עוד ינסה לנקום בס וברבם. לאחר תקופת מה, עשה הרב את דרכו לעבר עיירה סמוכה בלוויית שנים מתלמידיו, ולפתע מבחינים התלמידים במוסר הנלוז הדוהר על סוסו ומתקרב אליהם. פחד גדול תקף את התלמידים, אך הרב נשאר שלו ושאנן. הסוס הגביר את דהירתו והגיע עד למרכבתו של הרב. המלשין קפץ ממנו בצעדי שנאה, וניגש אל הרב. התלמידים קפאו על מקומם, מה נעשה כעת? הרי הוא עלול לרצוח את הרב לעינינו, ואין לאל ידנו להושיע! להפתעתם הרבה לא כך היה, המוסר התכופף אל הרב בהכנעה, ואמר

בתחנונים: "אנא כבוד הרב, סלח ומחל לי על כל מה שעוללתי נגדך ונגד בני הקהילה, חטאתי עויתי ופשעתי, אני מבקש את מחילתכם, ורוצה לחזור בתשובה שלמה!" כשסיים את דבריו עלה על סוסו והמשיך בדרכו. המומים היו התלמידים מהמחזה אשר היו עדים לו, ושאלו את הרב לפשר הדבר.

"אסביר לכם", ענה הרב בשלווה, "כאשר ראיתי את המלשין דוהר לכיווננו נזכרתי בפסוק 'כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם', ומיד התחלתי להרהר ולהפך בזכותו של אותו ברנש, חשבתי כמה אומלל הוא, וכמה מן הראוי לרחם עליו על אשר הגיע למעשים שפלים כל כך. בודאי לא ברעתו הגיע למצב זה, אולי חינוך קלוקל שקיבל בצעירותו, או מצב נפשי קשה הם שהביאוהו אל התהום, וכך", המשיך הרב לספר, "היפכתי בזכותו, עד שהתעוררו בליבי רחמים גדולים כלפיו, ומחשבות השנאה והטינה נעקרו ממני לגמרי. ואכן כדברי הפסוק, גם בלבו נכנסו מחשבות חדשות והרהורי חרטה: 'אולי הרב צודק, הרי המעשים שעשיתי באמת לא היו ראויים, דרכו של הרב ודאי היתה מתוך כוונה טהורה ולשם שמיים, ומתוך מחשבות אלו נתרכך לבו, ושנאתו הפכה לאהבה ולבקשת סליחה'."

משגמר רבי יוסף חיים את סיפורו, אמר: "כדברים האלה הרהרתי גם אני בשעה שעמדו מולי הבריונים ואגרופיהם מונפים. רעיון זה למדתי מהרב של שאדיק".

"אך", המשיך רבי יוסף חיים את דבריו, "מצאתי לכך גם מקור בתורה. כאשר באו המלאכים אל יעקב, הם סיפרו לו: 'באנו אל אחיך אל עשו, שהיית אומר אחי הוא, אבל נוהג עמך כעשו הרשע, עודנו בשנאתו'. ובהמשך הפסוקים כתוב 'וישא יעקב עיניו וירא והנה עשו בא לקראתו וארבע מאות איש עמו... וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו, וירץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפל על צוארו וישקוהו ויבכו', כאשר ראה יעקב שהסכנה מתקרבת, נקט גם הוא באותו תכסיס, הוא השתחוה וכפה את מחשבתו, והחל לחשוב בזכותו של עשו, 'עד אחיו' - עד שנהיה כאחיו ממש. על ידי המחשבות הטובות שחשב עליו נתעוררה בו האהבה, עד שגרם לעשיו לרוץ לקראתו ולחבקו.

זהו שכתב רש"י בשם המדרש: 'אמר רבי שמעון בר יוחאי, הלכה היא, בידוע שעשיו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה, ונשקו בכל לבו'."

ויהי היום, הודיע ה'מגלה עמוקות' לראש הקהל שהוא מעוניין להתפטר מהרבנות. "מה???" נזעק ראש הקהל, שימש כעין ראש עיר "הרב רוצה לעזוב אותנו? למה?"

**"אם תסגור את חנותך ותשוב ללמוד - אשלם לך 7,000 שקל בכל חודש"
האברך הדל פוקח זוג עיניים גדולות ותוהות: "תשלם לי? מדוע?"**

"אני רוצה לעשות איתך עסקת יששכר וזבולון", ענה הגביר, "תלמד יום שלם במנוחת הנפש ונתחלק בזכויות..."
ר' מוישה, מסכים לעסקה בחפץ לב, וסוגר את דוכנו אחר כבוד. כל אותו חודש הוא יושב בבית המדרש ולומד במנוחה ובשמחה. אתא ראש חודש, שליח דופק על דלתו ומושיט לו את המעטפה שמכילה, כמסוכם, 7,000 שקל. למחרת, שב ר' מוישה, התלמיד חכם, עם העגלה לקרן הרחובות וממשיך בממכר הכעכים כבימים ימימה. עובר שם ר' יעקב העשיר ומתפלל מה קורה כאן? הרי עשינו הסכם?

הוא ממחר לרדת מן העגלה וקורא לידידו: "ר' מוישה! מה קרה לך? האם לא שלמו לך את ההתחייבות?"
"בודאי שילמו לי", עונה האברך.
"אז למה הפסקת את ההסכם?" תוהה העשיר.
"כי אני לא מעוניין!" פוסק ר' מוישה.
"אבל היתה לנו עסקה, אי אפשר להפר הסכמים!" צועק ר' יעקב, "בוא נמחר לרב לפני שהוא עוזב!" הגיעו אלי שני בעלי הדינים והשמיעו את טענותיהם. שאלתי את ר' מוישה: "למה הפסקת את ההסכם? אני מכיר אותך, אתה הרי רוצה ללמוד..."
"זה נכון, רבי", עונה האברך, "אני אכן רוצה ללמוד, אבל זה מקח טעות".
"מה? אתה רוצה תוספת?" נזעק ר' יעקב.
"לא רוצה תוספת!" פוסק האברך.
ואחר ממשיך בנועם: "כאשר מכרתי את הכעכים, הייתי קם מידי לילה לאמירת תיקון חצות, ואח"כ ישבתי ללמוד עד התפילה. כאשר חזרתי הביתה מתפילת ותיקין, ניגשו כל בנות המשפחה למלאכה המורכבת של טחינת החיטים לקמח. מאחר והיתה זו מלאכה קשה ומסובכת, היו אשתי והבנות נושאות תפילה, להצלחת הטחינה, זו מתפללת ובוכה, וזו אומרת פרקי תהלים.
סיימו לטחון את הקמח, עכשיו צריך לשאת תפילה על מלאכת הניפוי, שחלילה לא תיפול תקלה תחת ידינו, ושוב, זו עומדת בפינה זו וזו בפינה אחרת, והבית הפך לחרדת אלוקים. עכשיו צריך לשאת תפילה שתצלח הלישה, שהבצק יהיה רך וטוב, ולאחר מכן תפילה שהכעכים יצאו טובים, טעימים ומספיק פריכים, וכך על כל פעולה ופעולה תפילות ודמעות, כשגם אני מצטרף לתפילות.

המשך בעמוד הבא >>>

הרב ישראל מאיר שושן

יעקב אבינו נאבק עם עשיו. הוא התכונן למלחמה בשלושה דרכים: בדורון, תפילה ומלחמה. התפילה היתה שהדורון או לחילופין המלחמה יצליחו. בלי תפילה אין שום אפשרות להצליח. מאז ומתמיד היתה התפילה הנשק הרשמי והייחודי של כל יהודי.

המקובל האלוקי, הגאון רבי נתן נטע שפירא זצ"ל, היה רבו של הש"ה, והיה ידוע ומפורסם בכל תפוצות ישראל בספרו "מגלה עמוקות". רבי נתן שפירא כיהן כרבה של קראקוב לפני כ-400 שנה.
ויהי היום, הודיע ה'מגלה עמוקות' לראש הקהל שהוא מעוניין להתפטר מהרבנות. "מה???" נזעק ראש הקהל, שימש כעין ראש עיר, "הרב רוצה לעזוב אותנו? למה?"

המגלה עמוקות ענה קצרות: "תודיע לכל הרבנים והדיינים שלא יגיעו אלי יותר, בעוד שלושה ימים אני עוזב את העיר!"
התחנן ראש הקהל: "לפחות יאמר נא רבי, למה ומדוע?"
אך הרב בשלו: "אין לי אפשרות להסביר".
הידיעה נפלה על כל תושבי העיר כרעם ביום בהיה. כל תושבי קראקוב על רבניה, דייניה ותלמידי החכמים העצומים שבה היו שבורים ורצוצים. הגאון האדיר, אור התורה ששכן בקרבם - עוזב...

ארבע שעות לפני מסיבת הפרידה המתוכננת, קרא המגלה עמוקות לגבאי האישי שלו ואמר לו: "לך בבקשה, תודיע לכולם שאני חוזר בי מהחלטתי, ואני נשאר בעיר".

שמחה עצומה מילאה את לבבות האנשים, שהתחילו לרקוד ברחובות. בד בבד הגיעה משלחת של נכבדי הקהילה אל המגלה עמוקות ובקשת הסבר בפיהם: "למדנו רבינו, מעיקרא מאי קסבר והשתא מאי קסבר? מדוע רצה הרב מלכתחילה לעזבנו, ולמה זה שינה את דעתו?"

ענה הרב: "לא אוכל לספר לכם למה רציתי לעזוב בתחילה, מטעם הכמוס עמדי, אך למה החלטתי להישאר - אספר לכם: ביום האחרון לשהותי בעיר, שעות ספורות לפני מסיבת הפרידה המתוכננת דפקו אצלי בדלת בעלי דין, תובע ונתבע. התובע היה העשיר הגדול ר' יעקב, שתבע את ר' מוישה התלמיד חכם.

ר' מוישה הינו אברך תלמיד חכם, בעל משפחה ברוכה שהיה עומד ברחוב מידי יום ומוכר כעכים בעגלתו. בוקר אחד, עבר ברחוב ר' יעקב העשיר בכרכרתו המפוארת, ושמע את קריאותיו הקצובות של ר' מוישה, המזמינות את הקונים לבוא ולקנות מכעיו.

עצר ר' יעקב את כרכרתו ומיהר לגשת לר' מוישה: "אמור לי, ר' מוישה, כמה שעות ביום הנך עומד כך ומוכר במקום ללכת ללמוד?"
"שלוש שעות", ענה האברך בצער.

"וכמה אתה מרוויח בחודש?" ממשיך הגביר לשאול.

"2,000 שקל, ולפעמים 2,200 שקל לחודש".

"אם תסגור את חנותך ותשוב ללמוד - אשלם לך 7,000 שקל בכל חודש", מבטיח הגביר.

האברך הדל פוקח זוג עיניים גדולות ותוהות: "תשלם לי? מדוע?"

מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל

נתקף רבינו בדלקת עיניים חריפה מאד שסיכנה את עיניו, ועל פי הוראת הרופא היה צריך לטפסף לתוך העיניים טיפות, מדי חצי שעה, והנה כאשר פתח רבינו את הגמרא בכדי להתחיל ללמוד מתוכה, התברר שאיננו רואה כלום...

מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל א בפרק נוסף על הליכותיו ומסירותו ללימוד התורה

הסיר את המשקפיים מעל עיניו, והרי הוא שאוב כולו אל תוך לימודו בצורה הקבועה אצלו מימים ימימה, מתעלם לחלוטין מן הייסורים המלפפים את גבו הדואב...

ייסורים של אהבה

האדם אשר כל כך חשקה נפשו בתורה, עד שאפילו שיהיה נגוע ביסורין מוכה ומעונה לא יטרידוהו היסורין מללמוד בתורה מרוב אהבתו אותה - זה האיש יקנה קנין תורה, וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום: "אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה", ועם היותו ביסורין לא יטרידוהו היסורין מללמוד בתורה, מרוב אהבתו אותה, וז"ש 'ומתורתך תלמדנו', זה האיש אשריו ואשרי חלקו..." (מדרש שמואל)

"באחת הפעמים שזכיתי לשהות אצל רבינו בלילה" סח נכד רבינו, "היה זה בימים בהם נתקף רבינו בדלקת עיניים חריפה מאד שסיכנה את עיניו, ועל פי הוראת הרופא, מן ההכרח היה לטפסף לתוך העיניים טיפות לרפואה מדי חצי שעה בקפדנות, ואף שלשם כך היה צריך להעיר את רבנו משנתו. מכיון שכך, הופרעה באותו לילה שנתו הקצרה של רבינו, אולם אף על פי כן לא נמנע מלהשכים קום לפנות בוקר, לעמוד על משמרתו לתלמודו.

אולם, כאשר פתח רבינו את הגמרא, בכדי להתחיל ללמוד מתוכה, התברר שאיננו רואה כלום... הצעתי לפניו לנסות בגמרא גדולה יותר, או להשתמש בזכוכית מגדלת שהיתה שם, אולם רבינו סירב, ובצער גדול סגר את הגמרא. טרם הספקתי לחשוב מה יהיה כאן עכשיו, היתכן שרבינו לא ילמד?!... והנה, נשמע קולו של רבינו שהחל ללמוד בעל פה, בנעימתו הרגילה, ממש כאילו הוא קורא מתוך הכתב... כך, בעיניים כואבות ובלי לראות, גרס רבינו בהתמדה ובחשק גדול כדרכו, עד שהודעתי לו כי הגיע זמן קריאת שמע של שחרית..."

אכן בשנותיו האחרונות, לקה רבינו בעיניו וראייתו כבדה עליו. בכדי לראות את אותיות הגמרא הקדושה, נזקק להוריד את המשקפיים, להצמיד את ראשו אל דפי הגמרא, וללקט בעיניו את המילים בהתאמצות יתרה. בתנוחה זו שיש בה קושי וסבל אף לדבר בשיא תוקפו, היה יושב ורוכן שעות ארוכות, בלי להרים את ראשו מן הגמרא באמצע הלימוד ולו פעם אחת...

(מתוך משוש דוד ודור)

"וַיָּבֹא יַעֲקֹב שְׁלָם" (בראשית ל"ג, י"ח)

וברש"י: 'שלם בגופו, בממונו ובתורתו.'

ערב אחד בשעה די מאוחרת, צלצל הטלפון בביתו של מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל. מעבר לקו נשמע אחד מבני משפחתה של נינת רבינו, כשבפיו שאלה רפואית סבוכה ודחופה שהתעוררה זה עתה לגביה. החולה הגיעה למצב של סכנה, הרופאים מציעים לנתחה, וממתניים להכרעתו וברכתו של רבינו.

רבי אריה אלישיב נאלץ להשיבו, כי בלתי אפשרי להכניס כעת את השאלה, שכן במהלך היום והערב חש רבינו, שהיה אז קרוב לגיל מאה, כל כך ברע, עד שלאחר השיעור הזמינו אמבולנס. אמנם לאחר הערכת מצב בנוכחות רופא, הוחלט שרבינו ישאר בבית עם השגחה צמודה, והנה זה עתה נרדם רבינו.

בארבע לפנות בוקר, התקשר בן המשפחה בשנית, ובפיו בשורה טובה על הצלחת הניתוח, האשה יצאה מכלל סכנה בחסדי שמים. במענה להתעניינותו של הקרוב בשלום רבינו, הציע לו רבי אריה, שנשאר באותו לילה לשהות בבית, שיוכל בעצמו להאזין מבעד לטלפון לקול לימודו הערב של רבינו. "צמרמורת אחזה בי למשמע קולו הרך של רבינו", סיפר בעל המעשה, "היושב ולומד במלוא החיות והרעננות, בשעה ארבע לפנות בוקר, כהרגלו בלי שום שינוי, ללא ויתור כהוא זה, כאילו לא עמד לפני פניו לבית החולים רק לפני שעות מעטות מרוב חולשתו..."

בהזדמנות אחרת, אף היא בשנותיו המאוחרות של רבינו, חזה אחד הנינים, באשמורת הבוקר, במחזה מבהיל של דביקות בתורה מתוך ייסורים קשים. היה זה בעת שסבל רבינו משבר באחת החוליות המרכזיות בגב, וכתוצאה מכך חש בכאבים עזים וקשים מנשוא. הרופא שהובהל אליו קבע כי יש למעט בירידה מהמיטה, ובמקרה נחוץ יוכל רבינו לשבת מעט, אך בצורה זקופה וישרה בדווקא בלא לכופף את הגב.

ויהי, בהגיע השעה בה רגיל רבינו לקום ממיטתו לעסק התורה, והנה אין בדעתו לוותר בקושי רב ובסיוע הנין, התרומם רבינו ממיטתו, פסע והתיישב על הכיסא במקומו הקבוע. מיד ביקש גמרא חולין קטנה שיוכל להחזיקה בידי, ונראה היה כי אכן מקפיד רבינו לשבת על מקומו בצורה ישרה, כאשר קירב את הגמרא לעיניו והחל ללמוד. אבל לא זמן רב חלף, עד שהחל רבינו בשקיעותו להתכופף מעט מעט לכיוון השולחן, וכעבור רגעים אחדים כבר הניח את הגמרא על השולחן, הטה את גופו לגמרי,

<< המשך מעמוד קודם

"לאחר ששמעתי את דבריו של ר' מושיה", סיים המגלה עמוקות את דבריו, "התרגשתי מאוד. אם כאלו יהודים יש בקראקוב - אני נשאר כאן!!"

הקב"ה יעזור שנקבל טעם בתפילה, שנתרומם מהתפילה, "ואתם הדבקים בד' אלוקיכם חיים כולכם היום".

קירות הבית ספגו תפילות, והילדים ספגו את התבונה, שכאן בבית לא מבצעים שום פעולה ללא תפילה! ועכשיו, חודש שלם עבר עלינו בבית ללא התפילות הלוהטות של אפיית הכעכים, הרגשנו חסר בבית, ועל זה - קשה היה לי לוותר, מוטב לי לוותר על משכורת שמנה מאשר על קרבת אלוקים. אין לי על מי לסמוך, לא על אף גביר ונדיב, אלא רק על הריבונו של עולם!"

היה רבינו אומר: "כולם מתפעלים מרבי חיים שמואלביץ זצ"ל איך שביקש מרחל אמנו 'הקב"ה מבקש ממך מנעי קולך מבכי, אולם אני, חיים בנך, מבקש ממך אל תפסיקי לבכות', אך אני מתפעל יותר ממה שהיה בסיפור מתחילתו..."

סיפורים מיוחדים על זהירותו בכבוד הבריות, של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל

ובכבוד הזולת, והדגיש שרק כאשר קיימות מידות טובות, ניתן לצמוח לתלמיד חכם אמיתי. באחד הקמפיים השתתף רבינו, וכשהגיע עת ברכת המזון, כיבד בזימון את אחד מבני הישיבה. הוא הסביה, ששם לב שבזמן הסעודה, בכל פעם שהגישו אוכל לשולחן, חילק אותו בחור את המנות לשאר יושבי השולחן, ורק לאחר מכן לקח לעצמו, לכן הוא מכבד אותו בזימון.

שימת לב לדברים קטנים

אברך מבני הישיבה נכנס למעונו, וסיפר לרבינו שכאשר הגיע לביתו עשה חשבון ושם לב שבדמי החלוקה החודשיים קיבל אלף שקל שלא הגיעו לו, לכן הוא בא להחזירם. רבינו אמר לו שישאיר את הכסף אצלו. וטען: "מן הסתם, כשבאת הביתה והתברר שקיבלת אלף שקל מיותרים - אשתך שמחה, אולי תוכל עכשיו לקנות דבר שרצתה ואין לה כסף ועכשיו תוכל לקנות אותו, עכשיו כשתגיע הביתה ותאמר שלקחתי את הכסף בחזרה היא תצטער - לכן השאר זאת לעצמך!"

פעם השתתף בחתונה ולפתע קם ממקומו, ניגש לסב החתן וקרא לו הצידה באומרו: "דומני שבחופה קיבלת ברכה, אם כן, אתה מן הסתם הסבא, למה אינך יושב בשולחן הכבוד?" התברר ש'שולחן המזרח' היה מלא ורבינו היה היחיד ששם לב, שלא נשאר לסבא מקום. הוא ביקש ממאן דהו שיביא כסא וסידר לסבא מקום של כבוד בשולחן. בחתונה אחת שם לב, שכאשר החתן פרס את החלה הגדולה - שכח לשלוח לכלה. הוא העיר על כך בעדינות לחתן, וכשהחתן נתן לילד שיעביד לכלה, לחש לו רבינו, תאמר לכלה שהחתן שלח לה את זה.

תמיד שם לב לכבודם של ילדים קטנים, והיה דואג במיוחד שלא יצטערו. תלמידים שנכנסו למעונו עם ילדיהם הקטנים זכו למתת ידה של הרבנית תל"ט"א, ממתק או סוכריה. מטבע הדברים, תלמידים שיושבים בצל רבם הנערץ נרגשים הם, ולא תמיד זוכרים לפתוח לילד את הממתק. רבינו היה ממתין ולא ממשיך בדיבורו עם האבא, עד שהממתק ייפתח ויהיה בהישג ידו של הילד, כדי שלא יצטרך לחכות.

אחד התלמידים סיפר, שכאשר בא עם בנו לתספורת החלאקה, היתה איתו בתו הקטנה והיא נשארה הרחק ליד דלת הכניסה. אחרי שרבינו גזר לו את השיער ובריכו, ביקש לקרוא לילדה הקטנה, שאל אותה לשמה ובירכה. אותו אברך התפלל: "החדר היה מלא אנשים, וא"כ כיצד הרב שם לב שבקצה החדר השארתי את בתי?!"

(מתוך הספר 'ובכל נפשך')

"הוא מַצְבֵּת קְבֵרַת רַחֵל עַד הַיּוֹם" (בראשית ל"ה, כ')

ידוע הסיפור המרטיט, אודות ראש ישיבת מיר, הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שבנסיעתו לקבר רחל דיבר עם רחל אמנו וביקש ממנה: "הקב"ה מבקש ממך מנעי קולך מבכי, אולם אני, חיים בנך, מבקש ממך - אל תפסיקי לבכות!"

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל היה מרבה להביא סיפור זה בשיחותיו, אולם תמיד היה אומר שצריך להתחיל את הסיפור מתחילתו: רבי חיים שהה באירוע מסוים, כאשר הגיע מישוה והציע לקחת את הרב ברכבו לקבר רחל. רבי חיים רצה מאד ללכת, אולם תגובתו הראשונה היתה שצריך בראש ובראשונה לשאול את הרבנית. ראשית, חפשו טלפון ציבורי וכן אסימון (מטבע מיוחד איתו השתמשו כדי להתקשר בטלפון ציבורי), על מנת להתקשר אליה, לבקש את רשותה ולוודא שלא תדאג מכך שהוא מאחר.

היה הגרנ"צ פינקל אומר: "כולם מתפעלים מ'לב הארי' של רבי חיים, שביקש את בקשתו מרחל אמנו מעומק לב, אבל אני מתפעל יותר, מכך שלא שכח את מה שבעיני הבריות נראה דבר של מה בכך, להתקשר לרבנית, שלרגע לא תדאג כתוצאה מאיחורו... ולמה זה יותר גדול בעיני? כי את 'לב הארי' של רבי חיים אי אפשר לחקות, אולם את הדברים הקטנים - יכול כל אחד ללמוד. להרגיש את הזהירות שנדרשת בבין אדם לחברו, ודרך סולם זה אפשר להגיע למדרגות גבוהות."

שימת לב בזהירות בכבוד הבריות, ואפילו בדברים דקים - היו עבורו יסוד היסודות. דוגמא לכך ניתן ללמוד מן הסיפור הבא: בשנים האחרונות מנהגו היה בעת הבחינות לישיבת מיר בברכפלד, שאחד הר"מים היה בוחן את הבחור בנוכחותו, והוא בטביעות עינו המיוחדת, היה קובע מי מתאים ללמוד בישיבה. פעם נכנסה

קבוצת בחורים להיבחן, ובסופו של דבר הכריע מי מבין הנבחנים ילמד בישיבה. על אחד מהם אמה, שלמרות שעדיין אינו מתאים, שידועוהו שילך ללמוד בישיבה אחרת ובעוד שנה יבוא ללמוד בישיבה. והיה הדבר תמוה, כי מעולם לא נהג כך.

כשנשאל על כך, השיב: "ראיתי משהו מיוחד בבחור זה. בעוד שכל הבחורים שבאים להיבחן מבינים שהבחינה היא אצלי, ולכן לוחצים ידם רק לי, ואילו לר"מ שבוחן אינם נותנים יד, בחור זה נתן ידו גם לי וגם לר"מ הבוחן, דבר המעיד על גודל מידותיו. אם כן, אף שבלמוד עדיין אינו מספיק ראוי, כדי ללמוד בישיבה, נחכה שנה ונבחן אותו שוב ואם יהיה ראוי יותר נקבל אותו."

בשיחותיו בישיבה היה מרבה לעורר על החובה לנהוג במידות טובות

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל

הג"ר שרגא קאלוס שאל: "אם אקנה יין טוב ויקר לכבוד שבת קודש, אראה את הכסף בחזרה?" "בוודאי", השיב רבינו "מתי?" - "בו ביום", השיב רבינו

הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל עם הדרכות באמונה מוחשית

באמת ובתמים לצורך המצוה - יכול להוציא ויראה בבירור ובחוש שלא יחסר לו משום ההוצאה על המצוה.

בין תלמידי רבינו הקרובים מתהלכים סיפורים רבים מופלאים בעניין זה. סיפר הג"ר שרגא קאלוס: פעם, כאשר רבינו הזכיר עניין זה, שאלתיו: "אם אקנה יין טוב ויקר יחסית לכבוד שבת קודש - האראה את הכסף בחזרה?" "בוודאי!", השיב רבינו. "מתי?" שאלתי בעקשנות, "בו ביום", השיב. היה זה ערב שבת קודש, רבי שרגא ניגש לחנות ורכש יין טוב ויקר יותר לכבוד שבת קודש, אלא שבאותו יום לא ראה את הכסף בחזרה.

לאחר חודש וחצי פגש יהודי ברחוב, אמר לו אותו יהודי: "יש לי חוב ישן כלפך, לפני תקופה פגשתי את אביך בהיותי בניו יורק, והוא ביקש ממני למסור לך שטר של עשרים דולר".

מתי זה היה? התעניין רבי שרגא, "ביום שישי ערב ש"ק פלוני..." היה זה אותו יום שישי בו קנה את היין, הוא קיבל חזרה את אותו סכום שהוציא.

"תהיה אתה מצדך מוכן ומזומן"

את אמונתו הפשוטה הצליח רבינו להעביר לשומעים, שכאשר שמעו ממנו עשו

וראו פלאות. אחיינו הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל משגיח ישיבת קמניץ סיפר שבהיותו בחור צעיר, רצה לעלות לארץ ישראל. הוא שוחח עם רבו הגה"צ רבי שרגא פייבל מנדלוביץ זצ"ל מייסד ישיבת 'תורה ודעת', והוא הדריכו להכין עצמו במשך שנה שלמה, לעבוד על מידותיו ולהתחזק בתורה ויראת שמים ואז כשהיה מוכן יעלה.

בתום השנה, התעניין רבי משה אהרן והתברר שקשה מאד לקבל אשרת כניסה לבחור צעיר ללא משפחה. אמרו לו שהוא יכול להירשם וברגע שיהיה מקום שיתפנה - יוכל לנסוע, דבר שהיה רחוק מן המציאות. הוא הלך להתייעץ עם רבינו מה עליו לעשות. אמר לו רבינו: "עצתי אמונה, היות ורצונך הוא לקיים מצות ישוב ארץ ישראל, ולהתעלות בלימוד תורה בארץ ישראל, תכין אתה מצדך כל הניירת ואת המזוודה עם החפצים, כך שתהיה מוכן לנסיעה - ואז הישועה תבוא".

שמע רבי משה אהרן לקול רבינו והכין עצמו לגמרי. לא חלפו יותר מכמה ימים, ויום אחד התקשרו שאחד הנוסעים שהיה אמור לנסוע מחר - ביטל את נסיעתו ויש עבורו מקום.

מתוך 'מגדלתו ומרומתו' - הג"ר פנחס שיינברג

הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

"פי שם נגלו אליי האלקים" (בראשית ל"ה, ז')

בחור היה בישיבת 'תורה אור', שקדן מיוחד שניצל כל זמנו להתמדת התורה. יום אחד, ניגש לראש הישיבה הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל וביקש שיתפלל על אביו, שהתעוררו אצלו בעיות בריאותיות רציניות ויש חשש שיצטרך לעבור ניתוח לא פשוט. אותו בחור ציין שהדבר מעיק עליו ומטריד את מנוחתו וממילא קשה לו להמשיך בשקידתו.

קם רבינו ממקומו ופתח לו את המשנה (אבות פ"ג מ"ה): "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ", ומציין הג"ר את הגמ' (ברכות לה): "בזמן שישראל עושים רצונו של מקום", היינו שקבלת התורה צריכה להיות דוגמת רשב"י וחבריו, עליהם נאמר שקבלו על עצמם עול תורה מוחלט בכל מצב.

אמר לו רבינו בהתרגשות: "אם תקבל על עצמך עכשיו עול תורה, להמשיך בשקידתך בכל מצב, תראה שבעז"ה לא תהיה שום הרעה בבריאותו והוא לא יזדקק לניתוח, ותוסר ממך כל דאגה", וכך הווה.

מלבד יסוד הדברים שמבואר במשנה ובמפרשיה, ניכר היה על רבינו שהוא חי אותם במוחש ובפשטות.

אדם בא להתייעץ עם רבינו על בעיות שונות שסבל מהן. רבינו ענה לו שאינו מבין כה גדול בכוחות הנפש ליעץ לו מה לעשות עם מצוקותיו, והעצה היחידה שהוא מכיר לזה כתובה בחז"ל באבות דרבי נתן. הוא ניגש לארון, הוציא אבות דרבי נתן והקריא לו את דבריו (פרק כ' משנה א'): "כל הנותן דברי תורה על ליבו, מבטלין ממנו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות, הרהורי דברים בטלים, הרהורי עול בשר ודם שנאמר פיקודי ה' ישרים משמחי לב וכו' וכל שאינו נותן דברי תורה על ליבו נותנין לו הרהורי חרב הרהורי רעב הרהורי שטות וכדו", וכשהקריא רבינו דברי חז"ל הדגיש בהדגשה והטעמה: "מבטלין ממנו", "נותנין לו", "אם תשקיע עצמך בלימוד", קרא רבינו בהתרגשות, "אני מבטיחך נאמנה שכל הבעיות יחלפו!"

אדם נכנס והתייעץ מה לעשות, בהיותו סובל מפחדים שונים וחרדות, רבינו לא חקרו, הוא שאלו מיד אם הוא משוכנע שהוא נוטל ידיים כדת וכדין, והראה לו במשנה ברורה (ס"ד ס"ח), שמי שאינו נוטל ידיו כפי שצריך מפחד ואינו יודע ממה מפחד. ברור היה לו במושכל ראשון, שאם ישנה בעיה - פתרונה מצוי בשולחן ערוך.

הוצאות של מצוה

בשיטה מקובצת (ביצה טז.) כתב בשם הריטב"א על דברי הגמ' 'כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יו"ט וכו', שהוא הדין לכל הוצאה של מצוה, אלא נקט הני דרגילי ושכיחי רבינו היה מביא את דבריו להלכה והתנהג כך להלכה. גם כשהיה נשאל על כך, הורה שמי שאוחז בזה, ומוציא את ההוצאה

"מתבייש אני לקבל את הרב שך בבית מפואר שכזה! חוששני שיחשוב כי זו דירת שלי, ואני דר במעון פאר!" - הסביר רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, כאשר הוא מתעקש לקבל את פניו של רבינו דווקא במעונו הפשוט והצנוע שבשכונת 'שערי חסד'

מרן הגרא"מ שך זיע"א מנעים את זמנם של הילדים בחלוקה של חפיסת שוקולד גם כשהוא באפיסת כוחות

"פי חניי אלקים וְכִי יֵשׁ לִי כָל" (בראשית ל"ג, י"א)
דווקא מתוך הדחק

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל ביקש להגיע למעונו של רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל בכדי לשוחח עמו בנושא ציבורי שעמד על הפרק. באותה תקופה היה מרן הגרש"ז עסוק בסידור אחד מספריו, ולצורך כך, העמיד לרשותו אחד משועי הארץ את ביתו המהודד, בכדי שיוכל לשהות שם בלא מפריע מתוך שקט ומנוחת הדעת. בני ביתו של הגרש"ז אשר שמעו כי הרב שך מתעתד להגיע אל ביתו בכדי לפוגשו - הציעו כי לכבודו של האורח יערך המפגש באותו בית מפואר שעמד לרשותו כאמור באותם הימים.

אלא שהגרש"ז סירב. "מתבייש אני לקבל את הרב שך בבית מפואר שכזה! חוששני שיחשוב כי זו דירת שלי, ואני דר במעון פאר!" - הסביר הגרש"ז, כאשר הוא מתעקש לקבל את פניו של רבינו דווקא במעונו הפשוט והצנוע שבשכונת 'שערי חסד'.

ואמנם, לאחר סיום הפגישה, כאשר עמד רבינו לעזוב את הבית - החווה בפני הנוכחים אל עבר הבית הדל והצנוע והרהיטים הפשוטים והמינימאליים ביותר, ואמה: "הנה, אתם רואים? רק כך ניתן לגדול בתורה!"...

ללמדך, כי לא זו בלבד שההתעלות אפשרית גם במצב של דחק ומחסור, אלא שמצב מעין זה מהווה דווקא קרקע פוריה להתעלות הגדולה ביותר האפשרית!

תענוגי העולם הזה, לאחריכם...

אלא שזה המקום לציין, כי אף שרבינו הגרא"מ הרב שך לא היה זקוק למאומה עבור עצמו, ואף שבכל שנות ילדותו וצעירותו הוא חווה מחסור אשר כמעט ואינו נתפס בשכלנו, וגם לעת זקנתו לא היה מצבו מרווח בהרבה כאשר הוא נמנע מכל מה שיש בו קשר ושייכות עם מעדנים מכל סוג שהוא - מכל מקום היה הוא ל'מבין' בענייני עולם הזה כאשר נגעו הדברים לטובתם ולרווחתם של אחרים...

כך למשל, נוהג היה רבינו בערוב ימיו להחזיק במגירה שבחדרו מיני מתיקה מסוגים שונים, בכדי שיוכל לכבד את הילדים הפוקדים את חדרו עם אבותיהם בנסיבות כאלו ואחרות... כאשר היה מגיע לפניו ילד - הוא היה קם בעצמו ממקומו, כמנהגו שלא להטריח איש במקום בו יכול הוא להסתדר לבדו, ניגש אל המגירה, ושולף ממנה מספר סוגים של מיני מתיקה - כאשר הוא מניח לילדים לבחור להם מאותם מיני מתיקה, בעודו מכוונם ומעודדם לבחור את המובחר שבמובחר...

בהקשר זה, מספר רבי יעקב אליעזר שוורצמן, כי פעם הזדמן לבני ברק בכדי להשתתף בכנס ראשי ישיבות שהתכנסו לדון בנושא ציבורי בוער, כאשר הוא מצרף אליו את ילדיו - בכדי לנצל את ההזדמנות ולעלות

עמם למעונו של רבינו.

בתכנית המקורית - אמור היה רבינו לשאת דברים באותו כנס, מתוקף תפקידו כמנהיגו של עולם התורה. כאשר הגיע הרב שוורצמן לבני ברק, התוודע לכך שהשתתפותו של רבינו בכנס מוטלת בספק גדול, בשל חולשתו הגדולה. בסופו של דבר, הגיע רבינו לכינוס ונשא את דבריו, אולם אפיסת כוחותיו ניכרה בו היטב. דבריו נאמרו בנשימות מקוטעות, וכסיימו - היה צורך ממש לשאתו אל עבר

מכוניתו שהמתנה בחוץ.

הרב שוורצמן הצטרף עם ילדיו אל רבינו, כאשר הוא מתיישב עם ילדיו במושב האחורי, ובכוונתו היה להמתין עד אשר ינוח רבינו מעט, ואז לבדוק האם ניתן להיכנס ולשוחח עמו. אכן להפתעתו הרבה, הגיע רבינו אל הבית בקושי רב, שלף מכיסו את המפתח ופתח את הדלת, ולאחר מכן, במקום שיגש מיד אל מיטתו וינוח קמעא - ניגש הוא אל ארון הספרים והחל מחטט במגירה...

"ראש הישיבה יכול ללכת לנוח! אני אחפש את מה שרבינו צריך!" - הציע הרב שוורצמן, אשר היה משוכנע כי רבינו זקוק לתרופה כלשהי הנמצאת במגירה, אולם רבינו הגיב בחיך קל, בעודו שולף מהמגירה חפיסת שוקולד... "איזה שוקולד זה? שוקולד חלב?" - בירר רבינו בעודו

מגיש את החפיסה לרב שוורצמן המופתע, ומשנענה לחיוב השיב ואמה: "אה... זה טוב! ילדים אוהבים שוקולד חלב!"...

מדהים! רבינו, אשר גילו נשק באותה תקופה לגיל מאה, ובעולמו לא היו לו אלא תורה ויראת שמים בלבד - מצא כוחות, גם בתוך אפיסת הכוחות בה היה שרוי, בכדי להבין מה יכול להיות ערב לחיכם של ילדים קטנים ולהנעים להם את הביקור בביתו...

מעשה נוסף מעין זה סיפר רבי מנחם צבי ברלין שליט"א: היה זה באחד הימים, כאשר נכנס רבי מנחם צבי אל ביתו של רבינו בעיצומה של אחת הפרשיות הסוערות שליוו את הציבור החרדי, כאשר רבינו עומד כמובן בראש המערכה כעמוד הענן המהלך לפני המחנה. והנה, לפתע פתאום פנה רבינו אל רבי מנחם צבי ושאלו באם יסכים להתלוות עמו, כאשר בתוך כדי דיבור הוא עוטה את מעילו, חובש את כובעו, שולף ממגירת ארונו את חפיסת השוקולדים הקטנים ממנה נהג לחלק למבקריו הצעירים, ופונה אל עבר הדלת.

רבי מנחם צבי שמח כמובן להתלוות לרבינו, וכך היה באפשרותו לעקוב ולהיווכח כיצד רבינו יורד במדרגות ביתו, דופק על דלת ביתם של השכנים, וכאשר נפתחת הדלת, נכנס פנימה ומכריז כשחיוך גדול שפוך על פניו: "באתי לביקור חולים!"

המשך בעמוד הבא <<<

מרן הגרא"מ שך זיע"א

התפרץ בבכיה גדולה, ושפך לפניו את מר שיחו: הוא מצדו רוצה להעניק לילדים חינוך תורני, אבל האשה מתעקשת ועומדת בדרכו, כלום סבור ראש הישיבה, שהנו מחויב להתקוטט עמה ולהרוס את שלום הבית?

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל מלמד את השואלים: כיצד מחנכים את הילדים

או כשהנך משתמש בסכין, העיניים משגיחות על כך שתחתוך בלחם ולא ביד, וכן בלכתך בדרכים, עיניך לנוכח יביטו שלא תיפול במהמורות..."

"והיא המידה גם בנוגע לתלמידי חכמים, אשר נקראו בלשון תורה "עיני העדה". תפקיד חכמי התורה הוא להשגיח ולפקח על העם, לשים לב לכל תהלוכות חיו, אם הכל תואם את רצונו ית"ש ולא יסטו חלילה מדרך הישה אי-לזאת, אין הם צריכים להתייגע בגופם, לעסוק במלאכה מישובו של עולם וכיו"ב, אין עליהם אלא למלא את היעוד הנשגב שלהם - להשקיף ממרום קדשם אל העם כולו ולפקח על מעשיו..."

נתיישבו הדברים על ליבו של האיש, וקיבל על עצמו לגדל את בניו לתלמוד תורה.

בבכיה ובתחנונים

יום אחד נכנס בדברים עם יהודי פלוני, שהעביר את ילדיו מבית ספר תורני, לרשת החינוך הממלכתית. רבינו זעזע את לב האיש בדברים המשברים את הלב, עד שהלה התפרץ בבכיה גדולה, ושפך לפניו את מר שיחו. הגיד צרתו: הוא מצדו רוצה להעניק לילדים חינוך תורני, אבל האשה מתעקשת ועומדת בדרכו, כלום סבור ראש הישיבה, שהנו מחויב להתקוטט עמה בגלל זה ולהרוס את שלום הבית!?

"חס וחלילה" השיבו רבינו, "אבל להתענות חייב אתה, על גורל ילדיך... לישב על הארץ כאבל..."

נכנסו הדברים בלב האיש. חזר לביתו והתחיל מתענה, יושב על הרצפה באבלות, בוכה תמרורים. נזדעזעה אשתו למראה עיניה וכל עקשנותה פגה.

לימים, זכתה אמא זו לראות פרי הלולים: שני בניה משמשים בקודש רישי מתיבתא, ממרביצי תורה בישראל - ואלו ג"כ מן הנפש אשר עשה רבינו זלה"ה.

(מתוך וזאת ליהודה)

"וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָי יְדַע כִּי הַיְלָדִים רַבִּים" (בראשית ל"ג, י"ג)

בדרשה אחת הסביר הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל להורים, שהתורה ניתנה לישראל כדי להימסר מאבות לבנים, ככתוב בספר תהלים (פרק ע"ח): "ותורה שם בישראל... להודיעם לבניהם...", וכל מי שאינו מחנך את ילדיו לתורה הרי הוא מועל בתפקידו בתורת אב.

לומדי התורה - עיני האומה

יום אחד, בא לפניו יהודי פשוט, שהאזין לדרשתו בבית הכנסת בענין חינוך הילדים, ושאלהו: "תינח, רבי, מי שהוא עשיר ופרנסתו מצויה לו בשפע. אבל אדם עמל כמוני, אשר בנפשו יביא לחמו, מדוע אתיגע כ"כ לפרנסתי מבוקר עד ערב, והבנים שלי ישבו להם על מי-מנוחות באהלה של תורה? וכי לא יהיה מוצדק יותר, אם גם הם יקיימו בנפשם את הכתוב: "בזיעת אפיק תאכל לחם", ונוסף לזה כמובן יקבעו עתים לתורה, בבחינת "אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידיך?"

השיבו רבינו בשאלה נגדית מיניה-וביה: "אולי תדע לפרש לי, מדוע כמעט כל האברים בגוף האדם נתחייבו לפעול ולהתייגע, כדי למלא את תפקידם: הלשון מדברת, השיניים טוחנות, הידים עסקניות ועושות בכל מלאכה, הרגליים מהלכות, ואילו העיניים אינן צריכות לפעול מאומה, כי אם להביט ולראות - למה יסד כן המלך בורא העולם?"

שתק האיש ולא ידע להשיב. "מעולם לא חשבתי על כך" התנצל.

המשיך, אפוא, רבינו בדבריו והסביר לו: "דע בני, שיש לעיניים תפקיד חשוב מאד - להשגיח ולפקח על הכל. הנה, למשל, כשאתה מכה בפטיש, העיניים משגיחות שתהלום בו על ראש המסמר ולא על ראשי אצבעותך,

<< המשך מעמוד קודם

אל דאגה, אני לא הולך מיד, יש לכם די זמן בכדי לצלם כאוות נפשכם!..." כה התיישב רבינו, קרא לכל ילדי הבית וחילק לכל אחד מהם ממתק לכיסו, כאשר הוא מצרף לכך מילה טובה וחיוך לבבי... ללמדך, כי גם מי שאינו מכיר מקרוב את טיבה של רווחה חומרית או תענוגי העולם הזה - יכול וצריך לערוך עימם היכרות כאשר נוגעים הדברים לטובתו ולרווחתו של הזולת...

(קטעים מתוך הספר אורחות החיים)

התברר, כי אבי המשפחה שהה באותם הימים מעבר לים לרגל טיפול רפואי שצריך היה אחד מילדי המשפחה לעבור, ואילו אם המשפחה שבה באותו היום מבית החולים לאחר לידה. ובכן, מיד כאשר נודע הדבר לרבינו - מיהר להתפנות מכל עיסוקיו, ולרדת לבקר בבית המשפחה בכדי לקיים מצות 'ביקור חולים'... הילדים, אשר חגגו את הביקור הנדיר לו זכו - מיהרו לחפש מצלמה בכדי להנציח את הרגע, אולם רבינו הניח את דעתם והכריז: "אל תמהרו, הרי כבר אמרתי כי הגעתי לביקור חולים!"

פעם, שב ממסעו בחו"ל, ובאמתחתו סכום כסף נכבד מאד. כעבור יום, נעלם הכסף באופן מסתורי. כל בני המשפחה התגייסו לחיפושים אך העלו חרס בידם. צערם של בני הבית הורגש היטב אך ר' זלמן מתהלך בבית בשמחה ומפזם לעצמו ניגון שמח...

רבי זלמן בריזל זצ"ל, מיקירי ירושלים מלמד פרק בשמחה ובהודאה להקב"ה

עימו לא יעכיר את רוחו, ובוודאי כשתבוא לו איזה טובה, ולו הקטנה ביותר, ירגיש היטב את חסדי השי"ת עמו, ויתמלא ברגשי אהבה לד', והשמחה תפרוץ מליבו!"

רבים מבני לווייתו של רבי זלמן זוכרים בערגה, את נסיעותיו מחוץ לעיר, בהן לא היה שוכח אף פעם להודות ולהלל בפה מלא: "ברוך שהוצאתנו מכרך זה לחיים ולשלום" ובחזרתם, עת היה הרכב מתחיל לטפס בהרי ירושלים, שוב היה נשמע ברכב קולו של רבי זלמן משתפך בנעימה: "עומדות היו רגלינו בשערייך ירושלים, ברוך שהכנסתנו לכרך זה לחיים ולשלום. א-דאנק צום אויברשטון!"

גם כאשר התהפך יום אחד במדרגות

יחד עם כסא הגלגלים ונחבל כהוגן, לא נתן לסובבים הנבוכים להאשים את עצמם, אלא שוב ושוב הרגיעם בנועם שיחו, כשחיכו אינו מש ממנו: "מאמין אני שמששת ימי בראשית, הייתי מוכן ומזומן ליפול היום על מדרגות אלו. לא היה בידי איש למנעני מנפילה זו! במטותא מינייכו, אל תהיו טיפשים להאשים את עצמכם בכך! וכי לא כך אומרת הגמרא בשבת (דף לב.) על הפסוק כי יפול הנופל ממנו (דברים כב) - ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית!!! ופרש"י שם: דכתיב קורא הדורות מראש שנגלו לפניו הדורות ומעשיהם וזמן פורענותם"

רבי זלמן בריזל זצ"ל

ואילו את בני הבית המודאגים הרגיע בעליצות: "ברוך השם נשברה רק היד, תארו לעצמכם מה היה קורה אילו שברתי את הראש ח"ו!"

מנוחה ושמחה

מצבים של מתח ולחץ לא נראו אצלו אף פעם, שרוי היה תמיד בשלוות נפש מלאה, ובדעה צלולה לקראת הרגע הבא. היה זה פעם, כשהצטרף לקבוצה שנסעה להשתטח על קברות הצדיקים בגליל. כדרכו, ישב לו בפניתו ושקע בספריו, מנצל כל רגע פנוי ללימוד התורה. והנה, על אם הדרך נתעורר ויכוח בין הנוסעים, האם להכנס לבית החיים בצפת או להמשיך היישר מירונה. לא הגיעו הנוסעים לעמק השוה, והחליטו לשאול את פי רבי זלמן שישב כל העת בשתיקה. נענה להם רבי זלמן במתק לשונו: "שמעו נא רבותי, בצאתי את הבית למסע זה, הותרתי מאחורי גבי צרור אחד ובו כל המתיתות והנערות. בהיותי כאן אין עמדי כלום מהמשא הזה ולא מן הדומה לו, ע"כ אין בעיני שום הבדל מה יהיה. עשו כרצונכם, אם אחפוץ הרי אוכל לרדת גם באמצע הדרך ולנהוג כרצוני, כשאין דאגות ונערות כל האפשרויות פתוחות..."

מכאן ואילך, משהוענקה לנוסעים פנינת השלוה היקרה, כבר לא היה אכפת לאיש לאן מועדת הנסיעה...

המשך בעמוד הבא <<<

"פי חנני אלקים וְכִי יֵשׁ לִי כָל" (בראשית ל"ג, י"א)

לאברכים שזה עתה הקימו את ביתם החדש, היה רבי זלמן בריזל זצ"ל מורה ומכוון: "מידת השמחה היא כלל יסוד בהצלחת כל אידישע שטוב: כשהנכם נכנסים הביתה, אתם צריכים לראות שגם הכתלים ירקדו משמחה!"

וכך היתה דרכו של רבי זלמן תמיד. מידי בוקר, בהיכנסו לביתו אחר התפילה, פצח בברכת 'גוט מארגן' נלבבת ומלאה חיות, כאילו היה זה היום המאושר ביותר עלי אדמות, וברגע אחד מילאה השמחה את כל חדרי הבית...

ונודה לשמו בכל יום תמיד

פיו של רבי זלמן היה מלא תמיד בשבח והודאה להשי"ת על טובותיו וחסדיו הרבים עמו, וכל ימיו לא פסק מלהלל ולשבח את בוראו. פעמים רבות היה מתבטא: "מוכן הנני בכל עת ורגע לצאת בריקודים של הודיה ושמחה להקב"ה על כל החסד אשר גמלני..." ואכן, לא פעם, אחר סיום התפילה, היה יוצא בריקדה קטנה ומנופף עם מקלו בחדווה, תוך שהוא משבח ומודה להשי"ת על כך שהחיה אותו יום נוסף, וזכה לקיים עוד כמה וכמה ממצוותיו יתברך.

"הרי התפללתי היום וגם הנחתי תפילין - מדוע זה לא אהיה בשמחה?!" היה אומר תדיר לאלו שביקשו לעמוד על טיב שמחתו המרובה. לא ממעשי נסים כבירים היתה התפעלותו של רבי זלמן, ואפילו לא מהישגים רוחניים גדולים, אלא דווקא בחיי השגרה, בדברים פשוטים כמאליהם, שם השכיל רבי זלמן למצוא עילות וסיבות

בלי סוף, להודות ולהלל לבוראו על גמולו הטוב עמו שאינו פוסק לעולם. פעם פגשו ידיד בבוקרו של יום, רבי זלמן ברכו בברכת צפרא טבא לבבית כדרכו ואף הוסיף: "ניסי ניסים! חסדי ה' עלינו, הלילה עבר בשלום והנה אנחנו כאן!" נבהל הלה למשמע אזניו, והרהר בלבו, מי יודע מה עבר עליו בלילה, אך רבי זלמן הסביר מיד: "תאר לעצמך שהיינו נזקקים להזעיק רופא במהלך הלילה, הרי קורים לפעמים בחיים מצבים שכאלו... האדם מתחיל את הלילה בביתו, ומסיים אותו במקום אחר ח"ו... והנה, עכשיו, ב"ה קמנו היכן שהלכנו לישון, יוצאים אנו אל הבריאה הזורחת והולכים לתפילת שחרית, האח, מהולל שם ד"..."

הנה כי כן, היתה באמנה איתו תמיד, להחשיב ולייקר כל טובה וטובה שהשפיע עליו הבורא ית', ולהודות ולהלל לשמו הגדול על כל פרט ופרט ולו הקטן ביותר. גם על דברים שבעיני הבריות מתפרשים כמובנים מאליהם, אבל לא כן היתה עמו.

"הענין פשוט הוא ביותר", הסביר ר' זלמן לשומעי לקחו. "אם אדם מרגיש שהכל מגיע לו, אזי כל דבר קטן אשר קורה עמו שלא כפי רצונו, מעציבו וטורדו, וגם הטובות שהוא מקבל, אינם עושים אצלו שום חידוש. אך כשהאדם חי בתחושה ששום דבר לא מגיע לו, או אז כל מה שיעשה

יום אחד קמה הסבתא, שמצב נכדתה נגע מאד לליבה ואמרה: "רבש"ע, אני תורמת עשרים שנה מחיי, ובלבד שתרפא את נכדתי". ולתדהמת הכל, הנס הזה התרחש לפתע פתאום החלה הילדה הקטנה לדבר...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א עונה על השאלה האם הסבתא יכולה לחזור בה, ומביא סגולות לאריכות ימים

בו. אמר לו הקב"ה: 'הרי יש לך צאצא נוסף, ושמך יעקב אבינו, וכדאי שתלמד ממנו כיצד הקפיד הוא לקיים את נדריו, כשאמר 'וידר יעקב נדר וכו', אם יהיה אלוקים עמדי וכו'. משמע אדם הראשון כך, החליט לחזור בו מהחזרה, ולקיים את נדרו.

ואגב, העוללות אפרים מפרש לפי זה את תחילתו של פרק התהלים 'הללוי-ה, הללי נפשי את ה', ואומר כן: 'אל תבטחו בנדיבים, בבן אדם שאין לו תשועה' - הוא אדם הראשון, שלמרות שהבטיח לדוד המלך 70 שנה, רצה לחזור בו. 'אשרי שא-ל יעקב בעזרו' - כי לפי דברי המדרש הנ"ל, יעקב התאמץ לשמור את נדריו.

ה'עוללות אפרים' פסק לשאול, שלפי דברי המדרש כדאי לו להתאמץ ולשמור על נדריו, וגם אני אמרתי לאשה: "לא כדאי שתחזרי בך מתרומת עשרים השנים",

אבל נתתי לה 3 עצות המועילות לאריכות ימים:

העצה הראשונה היא, לעסוק בחסד, וכפי שהגמרא (ראש השנה, דף י"ח עמוד א), מספרת על שני צאצאי עלי, שהאחד חי ארבעים שנה והשני שישים שנה, והגמרא אומרת שהראשון עסק רק בתורה, והשני בתורה וחסד, ולכן האריך עוד עשרים שנה.

העצה השנייה, להעביר על המידות, וכפי שמספרת הגמרא בסוכה, שאדם העביר על מידותיו ולא החזיר למי שהעליב אותו, והעבירו את חייו של הפוגע לנפגע.

העצה השלישית, לקחת מצוה שקשה לעשותה, ולקיימה במסירות נפש.

(מתוך הספר 'שמחה בבית' - הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א,

בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

"אֲעִשֶׂה שָׁם מִזְבֵּחַ לְקַל הָעֵנָה אֲתִי בַיּוֹם צָרְתִּי" (בראשית ל"ה, ג')

אחד הפקסים שהגיע לכולל 'בית דוד' פלט סיפור מצמרר. למשפחה פלונית נולדה תינוקת, שעד גיל 4 לא פתחה את פיה, ולא דיברה מאומה. כל הרופאים והתרופות לא הועילו דבר.

יום אחד קמה הסבתא, שמצב נכדתה נגע מאד לליבה, ואמרה: "רבש"ע, אני תורמת עשרים שנה מחיי, ובלבד שתרפא את נכדתי". השומעים היו המומים, אבל לתדהמת הכל - הנס הזה התרחש. לפתע פתאום החלה הילדה הקטנה לדבר. אי אפשר לתאר את השמחה שאחזה בבני המשפחה.

גם הסבתא הביעה את שמחתה העצומה למראה הנס, אבל לא עברו ימים אחדים, והיא 'תפסה את עצמה'...

"אני בסך - הכל בת שבעים, והנני חוששת שאם תרמתי עשרים שנה מחיי, והש"ת עשה לילדה נס שכזה, לא יעבור זמן רב ואצטרך לעזוב את העולם", אמרה. במכתב ששיגרה לנו הסבתא, היא שואלת האם מותר לה לחזור בה מתרומת עשרים השנים.

נו, איפה אפשר למצוא תשובה לשאלה שכזו...?

3 עצות לאריכות ימים

חיפשנו ומצאנו שאלה דומה בספר 'עוללות אפרים', המצטט מדרש שבו מובא 'דין ודברים' שהיה בין אדם הראשון לקב"ה. המדרש מביא שעל דוד המלך נגזר לחיות 3 שעות בלבד (ויש בכך כמה גרסאות). אדם הראשון שראה זאת, החליט לתרום לו שבעים שנה מחייו. עד כאן הדברים ידועים. מה שלא ידוע הוא, שאח"כ ביקש אדם הראשון לחזור

<< המשך מעמוד קודם

* * *

פעם שב ממסעו בחו"ל, ובאמתחתו סכום כסף נכבד מאד. והנה, כעבור יום, נעלם הכסף באופן מסתורי. כל בני המשפחה התגייסו לחיפושים אך העלו חרס בידם. צערם של בני הבית הורגש היטב, אך ר' זלמן מתהלך בבית בשמחה ומפזם לעצמו ניגון שמח כאילו לא אירע דבר.

"כלום מצאת את הכסף?" שאלתו זוגתו.

"לא!"

"אם כן, לשמחה מה זו עושה, מדוע תזמר כך?" תמהה.

"ומה אעשה?" השיבה ר' זלמן בשנינות - "וכי אחבט ראשי בקיר מרוב דאגה? הרי אז לא יהיה לי לא ראש ולא כסף, כך יש לי לכל הפחות ראש..."

למחרת נזכר ר' זלמן שהניח את הכסף במקום מסוים בבית המדרש, ניגש לשם ומצא את כספו מונח במקומו. בשובו הביתה נענה בשמחה: "הנה, ב"ה נמצא הכסף. אילו הייתי עוסק רק בדאגות כל הזמן, הרי לא היה באפשרותי להיזכר כלל היכן הנחתי את הכסף, אך כאשר אנו רגועים

ושמחים, יש סיכוי להיזכרו!"

כך הצליח ר' זלמן להפיג כל קדרות בחיי היום יום, ובאומנות יתירה היה הופך כל מצב מר למתוק.

* * *

פעם אחת אירע, שבעיצומו של יו"ט הראשון של פסח, גילה לתדהמתו על המתלה שבבית את צרור עשרה פתיתי החמץ שהצניעו אחר בדיקת חמץ... התברר, אפוא, כי מחמת רשלנותו של אחד מבני המשפחה נשכחה שם השקית עם פתיתי החמץ.

הסובבים נבהלו לנפשם, האיך קרתה טעות מצערת שכזו? אך ר' זלמן לא נתפס כלל לשמץ של עצבות או רוגזה אף לרגע אחד. תיכף ומיד הגיב בבת שחוק, בניגוד לבהלת כל הסובבים: "מה הבעיה? תיכף נעשה כמו שכתוב בשו"ע כופה עליו כלי"..." ומיד הכריז: "אני נשאר להיות בשמחה!" ותיכף במוצאי יו"ט שרף את החמץ מידי, ולא עשה כל עסק מהעניין.

(מתוך הספר ר' זלמן)

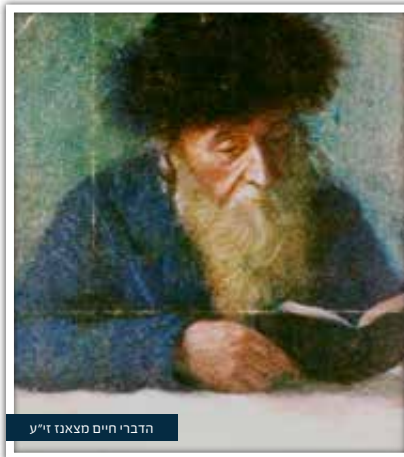
אמר לה הרבי שתצא כעת ותציע את מרכולתה במקומה בשוק. הוא עצמו לבש תכף את גלימתו ויצא לשוק, משהגיע, נעמד על יד הדוכן הרעוע של האלמנה והחל מכריז על התפוחים "יהודים! קנו תפוחים טובים ומתוקים!"

כשהצדיק בעל הדברי חיים מצאנו זי"ע מתגייס לסייע לאלמנה

אלא התשובה היא, המשיך הרבי, שיש הבדל בין מעשי שני האנשים. האיש של פרשת וישב פגש יוסף תועה בדרך ומיד הוא מראה לו את הדרך בו עליו לצעוד בכדי להגיע אל אחיו. ברור שאיש טוב כזה הוא המלאך גבריאל. אבל כשיעקב פוגש ב'איש', והוא מבקש ממנו שיעשה טובה ליהודי ויברכהו, והלה אומר לו שאין לו פנאי כי עליו לומר שירה היום, הרי שאיש כזה אינו יכול להיות המלאך גבריאל, אין זה כי אם שהוא שרו של עשין...

כעת קלט העשיר את המסר
העמוק שבדברי הרבי.

והיה הרבי בעל הדברי חיים
הקדוש, נאה דורש ונאה מקיים.
כל חייו עסק בעשיית חסד עם כל
נצרך, ואלפי סיפורים מופלאים
יש אודות מעשי החסד הנשגבים
שלו. מסופר שהגיע אליו פעם
אשה עניה מרודה, והתאוננה
שעולליה שואלים לחם ופורש
אין להם. שאל אותה הרבי ממה
התפרנסה עד היום. סיפרה אותה
אומללה שהייתה מוכרת עד
לא מכבר תפוחים בשוק, אלא

הדברי חיים מצאנו ז"ע

שלאחרונה יצא משום מה שם רע על תפוחיה, כאילו חמוצים ולא טובים
הם והלקוחות הפסיקו לרכוש אצלה עד שמצאה עצמה עומדת ימים
שלמים בשוק על יד דוכנה הרופף ואף תפוח אחד לא נמכה, ומה תעשה?!

אמר לה הרבי, שתצא כעת ותציע את מרכולתה כהרגלה במקומה
בשוק. הוא עצמו לבש תכף את גלימתו ויצא לשוק, משהגיע, נעמד על
יד הדוכן הרעוע של האלמנה והחל מכריז על התפוחים כתגר מן המניין:
"יהודים! קנו תפוחים טובים ומתוקים!"

כמובן שעד מהרה כלתה כל הסחורה, ומני אז ידעה אותה אומללה
רווח ורווחה...

הרב יעקב סירוטה

וינתר יעקב לְבָדוֹ (בראשית ל"ב, כ"ה)

אל הצדיק בעל הדברי חיים מצאנו זי"ע,
הגיעה פעם אישה אלמנה קשת יום ורדופת
צרות, והתאוננה על צרותיה בכלל, ובפרט בעת
הזו כאשר בתה הגיעה לפרקה, ואין לה במה
לגשת אל השדכנים.

הרבי האזין לכאבה עד שסיימה, הביע את כאבו הגדול והשתתפותו
הכנה בצרתה, ועל אתר כתב לה מכתב ארוך ומנומק שיועד אל
אחד הנגידים ממקורביו, שהיה תלמיד חכם עשיר שנתברך בתורה
וגדולה על שולחן אחד, בבקשה שיעזור לה במצוקתה.

האלמנה שמה את פעמיה אליו, בביטחון כי לא יסרב לבקשתו
של רבו הגדול. אלא שכעבור זמן מה חוזרת אותה אלמנה אל הרבי
ומספרת כי אותו נגיד דחה אותה ולא רצה לטפל בבקשתה. ומדוע?
שאל הרבי, והאלמנה ענתה, שאותו עשיר אמר ש"תלמוד תורה
כנגד כולם", וכי אין לו פנאי לעסוק בעניינים כאלו...

לאחר זמן מה, הופיע אותו עשיר בביתו של הדברי חיים כדרכו
מפעם לפעם, ואם בכל פעם היה זוכה לקרבה מיוחדת מהרבי,
הפעם אפילו לא החזיר לו שלום. העשיר לא ידע מה זה ועל מה,
המתין אפוא לשעת הכושר ואז נכנס אל חדרו של הרבי, ושאל מה
חטא חטא שהרבי מתעלם מנוכחותו.

אמר לו הרבי, ופרשת וישלח היה זה: בפרשתנו נאמר שכשיעקב נותר
לבדו - נאבק איש עמו. מסביר רש"י שהאיש הוא - שרו של עשין. ואילו
לקמן, בפרשת וישב, נאמר לגבי יוסף כשהלך לחפש את אחיו בשכם
ותעה בדרך, "וימצאהו איש", ושם מסביר רש"י - "זה גבריאל שנאמר
והאיש גבריאל".

השאלה היא, מהיכן לו לרש"י לפרש כאן גבריאל וכאן שרו של עשין?
הן אם 'איש' הכוונה לגבריאל שהרי יש לכך אסמכתא, מדוע אצלנו ברי
לו שהאיש הוא שרו של עשין? שאלה גדולה, הסכים העשיר.

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל

<<< צרו קשר: dirshu@dirshu.co.il >>>

אשתי הצדקנית סירבה בכל תוקף לקבל את המתנה היקרה "לשם מה נחוצה לנו מפת משי?" שאלה, "האם היא תוסיף לנו יראת שמים או חכמת התורה לבנינו?"

בכל הדורות, גדולי תלמידי החכמים ומאורי האומה, לא ניכסו לעצמם חיים ראוותניים ויוקרתיים. להיפך, ההסתפקות במועט היתה נר לרגלם ומסילת נתיבתם

הרב אהרן כהן

ויותר יעקב לְבִדּוֹ (בראשית ל"ב, כ"ה)

וברש"י: שכח פכים קטנים וחזר עליהם.

אמרו חז"ל, כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה. על מנת לקנות את דברי התורה, להכניסם ולהטמיעם בליבנו, עלינו להתנזר מחמדות העולם הזה ולהמעיט מנכסיו, ובכך נהיה כלים ראויים להשראת השכינה ולקבלת התורה.

מותרות אחרות, שער בדעתך כמה חילול השם יכול לצאת מזה!" לשמע המילים "חילול השם" חוורו פני ר' פסח ובשברון לב החל לספר למגיד את סיפור "מפת המשי":

"בימי נערוטי בקובנא חלה אחד מפרנסי המקום, הנגיד ר' אליעזר פריידין. במשך תקופה ארוכה התנדבתי לבוא לביתו בכל יום כדי להקריא לפניו פרק משניות, פרשת השבוע ועשרה פרקי תהילים. כשהבריא פריידין הפציר בי לקבל שכר תמורת ביקורי בביתו, אך אני סירבתי, בינתיים עליתי לארץ ישראל, ר' אליעזר פריידין חזר לעסקיו וכל הענין נשכח מן הלב.

והנה לפני כחודש קיבלתי חבילה קטנה מקובנה, אליה היה מצורף מכתב מבני הנגיד הנ"ל ובו הם כתבו שאביהם נפטר ובצוואתו הוא ציווה לבניו לשלוח לר' פסח טרוקר בירושלים את מפת המשי היקרה שלו, בעת חוליו לפני שלושים שנה. "אי לכך", כתבו הבנים, "מבקשים אנו

מר' פסח לקיים דברי המת ולקבל את המתנה, כדי שיתמלא רצון אבינו, והמפה תיפרש על שולחנו בעיר הקודש."

"אשתי הצדקנית" - המשיך ר' פסח - "סירבה בכל תוקף לקבל את המתנה היקרה. "לשם מה נחוצה לנו מפת משי?" שאלה, "האם היא תוסיף לנו יראת שמים או חכמת התורה לבנינו?" מני וגמור היה עמה להחזיר את המתנה לשולח, אך אני טענתי כנגדה: "הייתכן לבייש את המשפחה המתאבלת על האב? וכי יתכן שלא לקיים דברי המת אשר בוודאי סבר שעושה בכך מעשה גדול וחשוב?"

המגיד שמע את סיפורו של ר' פסח בתשומת לב רבה, ומכל מקום עדיין לא נחה דעתו. אחרי שעה ארוכה של וויכוחים שבמהלכם השמיעו הצדדים סברות והלכות, הסכימו שני הצדדים להציע את הבעיה לפני רב העיר רבי שמואל סלנט.

במשך שעה ארוכה דן הרב בבעיה. אף הוא העלה צדדים לכאן ולכאן. מצד אחד קיום מצוות המת דבר גדול הוא, גם הלבנת פנים חמורה לא פחות. אם יודע לבני ר' אליעזר בקובנא כי ר' פסח אינו משתמש במפה זו - יצטערו על כך אולם מאידך גיסא, אל לנו להחדיר "מותרות" לעיר הקודש.

חכמתו הגדולה של ר' שמואל עמדה לו גם הפעם, וכך הוא פסק: "מפת המשי תמשיך להיות פרושה על השולחן... אך מעליה יפרשו מפה אחרת פשוטה אשר בה יכוסה גנאי המותרות בעיר הקודש."

(מורשת אבות)

בכל הדורות, גדולי תלמידי החכמים ומאורי האומה, לא ניכסו לעצמם חיים ראוותניים ויוקרתיים. להיפך, ההסתפקות במועט היתה נר לרגלם ומסילת נתיבתם. בפרשה, יעקב אבינו לא מזלזל אפילו בכלים קטנים, שהיו כמעט חסרי שווי ותועלת, גם עליהם לא מוותר יעקב, הוא מורה למשפחתו להמתין לו, ושב חזרה במיוחד על מנת לקחתם, כי מי שמנכס לעצמו את מידת ההסתפקות במועט, לא מזלזל בשום דבר, אפילו לא בקופסת שימורים.

בספר "ירושלים של מעלה" מובא סיפור הממחיש את ההסתפקות במועט של בני היישוב הישן בירושלים. הם העפילו בתחום זה למדרגות רוחניות נשגבות:

רבי פסח טרוקר, מגדולי תלמידי החכמים שבירושלים היה. מיום בואו לירושלים, לשם עלה מהעיר קובנא,

התאבק בעפר רגלי כל חכמי התורה שבה. באופן מיוחד התקרב אל הצדיק ר' חיים יצחק שנודע בשם "המגיד מווילקומיר" שחי למעלה ממאה שנים. בכל לילה ערכו יחד תיקון חצות ליד הכותל המערבי. עם עלות השחר למדו בחברותא שיעור על סדר הש"ס בחורבת רבי יהודה החסיד. אחרי תפילת וותיקין למדו טור אורח חיים ושולחן ערוך, וכך המשיכו כמעט כל היום בהפסקות קצרות לאכילה וכדומה.

באחד הימים הרגיש ר' פסח כי פני המגיד אינם אליו כתמול שלשום. יתר על כן, מאותו היום החל המגיד לצטט בפניו בכל יום מאמרי חז"ל וקטעים מספרי מוסר המדברים בגנות ה"מותרות" וענייני העולם הזה, וכיצד דברים אלה יכולים להעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו. מרבה היה גם המגיד להדגיש שדברים אלה עלולים להמיט שואה רוחנית על עיר הקודש כולה.

ר' פסח התקשה לרדת לסוף דעתו, מה לו ולמותרות - שאל את עצמו. הרי הוא חי בדחקות איומה, בשר ודגים הם בבחינת "בל יראה" ו"בל ימצא" אצלו בכל ימות השבוע, הרהיטים בביתו פשוטים ביותר, הילדים לובשים טלאי על גבי טלאי, היכן איפה המותרות שלו?

באחד הימים לא יכול ר' פסח להבליג עוד, ובעוד המגיד מטיף לו את דברי תוכחתו, שיסע אותו ר' פסח ושאלו: "יסלח לי מורי ורבי אלו מותרות ראה בביתך? אדרבא יצביע לי עליהם ואציאם מיד מביתך!"

"לפני כשבועיים" - ענה לו המגיד - "בראש חודש הייתי בביתך וראיתי מפת משי פרושה על שולחןך. כך זה מתחיל - היום מפת משי, מחר

צדיק ורשע הנכנסים ביחד - האם מותר לקום בפני הצדיק, כשנראה כאילו קם בפני הרשע?

מבואר מדברי הזוהר שבאמת יעקב לא השתחוה לעשיו, אלא השתחוה לקב"ה, רק היה נראה כמו שמתחוה לעשיו. ועיין בשו"ת דברי יציב (יו"ד סי' קל"ב), שדן לפי הזוהר מה לעשות במצות קימה והידור באם נכנסים יחד צדיק ורשע. וכתב שכיון שמחויב לקום מפני הצדיק ולכבדו - לא שייך בזה מראית עין, ועשה דכבוד התורה עדיף ואי אפשר לדחות הך עשה מחשש דמראית עין. אולם בספר עשרה מאמרות (לרמ"ע מפאנו, מאמר חקור דין ח"ג פ"ד) מבואר שיש בזה חשש מראית העין. שכתב שלא נמסרה מחיית עמלק אלא ביד בנימין, שלא השתחוה לעשיו כיתר אחיו לפי שעדין לא נולד בשעה שהוא עבר לפניו, וישתחוו יעקב וכל נשיו הנה וילדיהן, ואף על פי שכולם לא השתחוו אלא לשכינה כדברי הזוהר דדריש ו"הוא" עובר לפניו, מכל מקום יש בו משום מראית העין כי הא דפרצופות המקלחות מים לא ישחה וישתה והקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה".

וכ"כ השל"ה הק' (מסכת מגילה פרק תורה אור) שלא מצאו רז"ל התנצלות כי אם ליעקב לבדו, אמנם השבטים כרעו ונפלו, ובנימין הצדיק שעדיין לא נולד - לא בא לעשיו מידו שום חיזוק ושום השפעה.

”וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶרְצָה שִׁבְעַת פְּעָמִים” (בראשית ל"ג, ג')

בזוהר (ח"א קעא: ע"פ 'מתוק מדבש') מקשה: וכי יעקב בחיר האבות השתחוה לעשיו הרשע שהיה בצד של אל אחר ומי שנשתחוה לו נחשב כאילו משתחוה לאל אחר וכו'? אלא ש"הוא" עובר לפניו, נאמר על השכינה העליונה שהלכה לפני יעקב, וכשראה אותה יעקב אמר הרי עתה השעה להשתחוות לקב"ה שהוא הולך לפניו, וכנגדו כרע והשתחוה ז' פעמים, אלא שעשיו חשב שכנגדו השתחוה יעקב.

עם מי מתחברים ע"י מכות?

”וַיֹּאמֶר לְמֹצֵא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנָי” (בראשית ל"ג, ח')

רש"י מביא שהמלאכים הכו את עשיו, וכשאמר להם שהוא אח של יעקב עזבוהו, ולפי"ז קשה מה כוונת יעקב שאומר לו ששלח אותם כדי למצוא חן בעיניו. ובספר אזנים לתורה (להגר"ז סורוצקין זצ"ל) כתב על דרך צחות שיעקב אמר לו, ששלח לו אנשים שילמדו אותו איך לתת מכות גונות, ולהראות לו שגם לו יש קשר לאנשים אלימים, משום שכמו שאנחנו מעריכים אנשים חכמים, כך עשיו מעריך אנשים שיודעים לתת מכות.

וכמו שאומרים "אם אתה רוצה להתחבר לעשיו תן לו מכות", ע"כ.

מהיכן שאבו בני אשכנז את הכח למסור נפשם על קידוש ה' בזמן מסעי הצלב?

”וַיִּשְׂם אֶת הַשְּׂפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן וְאֶת יְלָדֵיהֶן וְאֶת לֵאָה וְיַלְדֵיהֶם אַחֲרָיִם...” (בראשית ל"ג, ב')

בשעה שעמדו כולם לפני עשיו, היחיד שהיה חסר הוא בנימין, והוא היחיד שלא השתחוה לעשיו.

על עניין זה, שבנימין לא השתחוה לעשיו, ידועים דברי המדרש (אסתר רבה ז, ח), שהמן טען למרדכי: "מדוע אינך משתחוה לי, הרי יעקב זקנך השתחוה לעשיו זקני?" והחזיר לו מרדכי: "אני בן אחר בן עד בנימין, ובנימין עוד לא נולד כאשר השתחוה לעשיו, לכן אני לא משתחוה!"

ברש"י שופטים (כ, מה) נדפס (לא מובא בכל הדפוסים), שאליהו ז"ל גילה לבעל המגלה עמוקות' (מובא בגלי רזיא), שאחר מעשה פילגש בגבעה, מאה אנשים משבט בנימין, הלכו והתיישבו במדינת רומי ואשכנז.

וראיתי בספר אחד שעניין זה, שבני אשכנז במיוחד מסרו נפשם על קידוש ה' בזמן מסעי הצלב בארצות אשכנז, בא להם על ידי שהיו הם משבט בנימין, שאבותיהם באו לארצות אלו, וכיון שבנימין לא השתחוה לעשיו, מעשה אבות סימן לבנים - לבניהם אחריהם שלא להמיר דתם לנצרות, ולמסור נפשם.

כיצד שייך לומר 'הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב'?

וברש"י מביא ממדרש רבה, אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו. בכרתי ופלתי (סי' פ"ח סק"א) מביא שמשמע מהר"ן שיהודי וגוי - אסור להם לאכול על שולחן אחד בשר וחלב. ומקשה ע"ז, דמי שם אחוה וריעות בין יהודי לעכו"ם, הלא הלכות רחוקות ואין פירוד לבבות כפירוד הדתות, ואפי' שימת חן אסרוהו, וא"כ הוי ליה כאכסנאים וכבנ"א שאינם מכירין זה את זה שמותרין, והיש יותר איבה מבין שני בעלי דתות נראים כאוהבים בשעת הנאתן. וכתב בתורה לדעת שלפי זה, ה"הלכה" שיוצאת ממה שעשיו שונא ליעקב, זה שמותר ליהודי וגוי לאכול בשולחן אחד בשר וחלב.

"וַיֵּרֶץ עֶשְׂאֵל לְקִרְאָתוֹ וַיַּחַבְקוּהוּ וַיַּפֵּל עַל צַוְאָרוֹ וַיִּשְׁקוּהוּ" (בראשית ל"ג, ד')

בתשובות הגאונים (תשו' הגאונים הרכבי סי' ש"פ ושערי תשובה סי' כג) מובא שבדברי מידות ומוסר אין אומרים "הלכה", שאין אלו דברי איסור והיתה, שצריכים לומר בהם זו הלכה או אינה הלכה. והנה ברש"י כאן, מביא מספרי (בהעלותך פיסקא יא): אמר רבי שמעון בן יוחאי 'הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו'. (ועיי' ש' בספרי שיש גורסים "הלא היא בידוע וכו'", ועיי' ישמח משה פר' וישלח ד"ה וישקהו שגם כתב כן). ומכאן הוכיח המהר"ץ חיות (בהגהותיו לברכות לא. ד"ה אל יפטר), שגם בענייני אגדה שייך לשון "הלכה", וכן מוכיח מסנהדרין (קז): נעלמה ממנו הלכה אבר אחד וכו', ועי"ש.

יש בנותן טעם להביא מש"כ הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (אגרות משה חו"מ ח"ב סי' ע"ז ד"ה הנה מצאתי), שהביא מש"כ רש"י: "הלכה בידוע שעשיו שונא ליעקב" והקשה מה שייך זה להלכה? וביאה, דכוונת המדרש לומר שכמו ש"הלכה" לא משתנית, כך "שנאת עשיו ליעקב" לא משתנית, דאף אלו האומות שנוהגות באופן טוב כלפי ישראל, שנאתן גדולה בעצם, ולכן ח"ו להתגרות בהם ולגרום איבה, ועי"ש מה שכתב לפי"ז על מה ששאלוהו, אם מותר לתבוע שרי המדינה בפני שופטים במדינה אחרת.

בין אלו מספרים קיימת ידידות ונקראים "מספרים אוהבים"?

ומה הסיבה שיעקב אבינו נתן 220 והשאיר לעצמו 284

בסוג מספרים ללא שארית, (כזה: 1,2,4,5,10,11,20,22,44,55,110), ואח"כ נחבר את כל המספרים האלו יצא 284, וכן הפוך כשנחלק את המספר 284 בסוג מספרים ללא שארית, (כזה: 1,2,4,7,14,28), ואח"כ נחבר את כל המספרים האלו יצא 220. ואמנם ישנם עוד הרבה סוגי מספרים כאלו, שיש קשר ביניהם, אולם 220-284 אלו המספרים הראשונים שנמצא את הידידות ביניהם.

וכותב שם, שכבר ניסוהו הקדמונים באהבת המלכים והשרים, כאשר יתן לאשר ירצה להיות אוהבו המנין האחד, ויאחוז לעצמו המנין השני. יעקב אבינו ידע את החשבון הזה, וכיון שרצה לפייס ולקרב בינו לבין אחיו, השתמש בסוד זה, ושלח לאחיו 220 עיזים ותישים, והשאיר לעצמו 284, וזה רמוז במה שאמר יעקב: "אכפרה פניו במנחה", שהמילה 'אכפרה' יש לכותבה "אכ-פרה", ותמיד המילה "אך" היא באה למעט, א"כ יעקב מיעט ולא לקח כמנין "פרה", אלא כמנין "פרד" 284.

וכיון שלא רצה לגלות סוד זה, החביא את המנין הזה על ידי שהביא עוד דברים, ואמר רווח תשימו בין עדר לעדה, ששימו כל עדר לבדו, כדי שתהיה משמעות למתנה, שברגע שנותן לאחיו 220 ומשאיר אצלו את ה-284 זה דבר שמקרב את הלבבות...

[רעיון זה מובא עוד בספר 'אמרי שפר' לאחד מהראשונים מהר"י חלאווה, וכן בספר מחלוקת רבי סעדיה גאון וכן מאיר עמ' 141].

"מִנְחָה לְעֶשְׂאֵל אָחִיו עִיזִים מְאֹתָיִם וְתִישִׁים עֶשְׂרִים" (בראשית ל"ב, י"ד-ט"ו)

כשחזר יעקב אבינו מחרן - הלך לפגוש את עשיו אחיו, ועל כן שלח לו מתנות כדי לפייסו. אולם חסרים אנו ידיעה, כמה בעלי חיים הביא עמו יעקב, וכמה נשארו עמו לאחר ששלח מהם לעשיו אחיו? בספר 'בעלי ברית אברם' (לרבי אברהם אזולאי זצ"ל סבו של החיד"א), מביא שמצא כתוב מרבי נחשון גאון ז"ל שיעקב אבינו בחר לתת לעשיו דווקא מספר קצוב של 220 עיזים ותישים, והשאיר לעצמו כנגד 284 בהמות. הסיבה שנתן סכום 220 והשאיר לעצמו 284, משום שישנו קשר בין מספרים אלו והם נקראים "מספרים אוהבים", משום שאם נחלק את המספר 220

בביתו של רבי נסים קרליץ שליט"א, נערך דיון לגבי אדם שהוטל עליו לבצע מעשה כלשהו. אותו אדם ביקש רחמים וביקש שידחו את הדרישה מספר חודשים. נחלקו הדעות: רבי נסים שליט"א היה בדעה שאפשר לדחות לו את מה שנצטווה, והרב סילמן שליט"א היה בדעה שאין לאפשר לו דחיה. באותו יום הייתי שוב אצל הרב סילמן...

רבי שלמה לוינשטיין שליט"א עם סיפורים מיוחדים על מעשים למען רצונו של הקדוש ברוך הוא בלבד

הביט בה הנכד בתמיהה ואמה: "סלחי לי, חפשי לך מתרגם אחר. אין זה מתפקידו של הרב לתרגם מכתבים..."
 "מה זאת אומרת?! התרגזה האשה, "כבר עשרים שנה שהוא מתרגם לי מכתבים, ואתה תגיד לי שזה לא תפקידו של רב?!..."
 מי ידע מהמעשה הנאצל, שנעשה במשך עשרות שנים? אף אחד! בלתי לה' לבדו!

לא לנו כי לשמך תן כבוד

זכיתי להיות קרוב לרבנים גדולים. אחד מהמשפטים היפים שהשפיעו עלי ביותר, היה משפט ששמעתי מרבי יהודה סילמן שליט"א, בנוגע לדאגה לכבוד שמים שצריכה להיות לנו.

בביתו של רבי נסים קרליץ שליט"א, נערך דיון לגבי מקרה של אדם, שהוטל עליו לבצע מעשה כלשהו. אותו אדם ביקש רחמים שידחו את הדרישה לעוד מספר חודשים. נחלקו הדעות: רבי נסים שליט"א היה בדעה שאפשר לדחות לו דחיה.

באותו יום שוב הייתי אצל הרב סילמן, והוא אמר לי שבודאי צריכים לעשות כפי שהסכים הרב קרליץ, שכן צריך לתת לאדם הזה את הזמן שהוא מבקש. "מה קרה שהרב שינה את דעתו?" שאלתי והרב ענה: "הלא הויכוח הוא על כבוד שמים, וכשמתברר לי שליהודה סילמן אכפת מכבוד שמים יותר מאשר לרבי נסים, ברור לי שמשוהו פה לא בסדר".

(קטעים מתוך 'ומתוק האור' הגדה של פסח)

רבי נסים קרליץ שליט"א

"כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותנבל" (בראשית ל"ב, כ"ט)
 ישנם מעשים שיהודים עושים עם לב נקי ללא שום פניה, לא לפרסום, לא לכבוד, אלא אך ורק למען עשיית רצונו של הקדוש ברוך הוא, "למען שמו באהבה".
 לפנינו דוגמאות למעשים שכאלו:

שמעתי מרבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: "היה פעם יהודי בירושלים בשם רבי אברהם אליהו מיזס. יהודי זה, היה הרבה שנים בסיביה, ושם, בקור מקפיא של חמישים מעלות מתחת לאפס, ברעב, בעירום ובחוסר כל - שמר תורה ומצוות במסירות נפש של ממש, כפשוטו.

יום אחד, פנה אליו מחותנו הגר"ש וואזנר זצ"ל, וביקש ממנו שיספר לו כיצד שמרו מצוות שם בסיביה, אבל רבי אברהם אליהו סרב ואמה: "אני מוכן לספר לך, רק מה היה בדרך לסיביר ומה היה בחזרה מסיביה, אבל מה היה בסיביר עצמה - את מה שהיה שם אני שומר לדרשה שאדרוש אחרי מאה ועשרים במתיבתא דרקיעא, רק שם אספר זאת. אלו דברים שחבל 'לבזבז' אותם כאן בעולם הזה!"

מעשה נקי, שלא נעשה על מנת לפרסמו!

דוגמא נוספת: נכדו של רבי משה פיינשטיין זצ"ל, שכבר היה זקן וחולה, עמד בפתח הבית ולא נתן לכל אחד להכנס אל הרב. יום אחד דפקה אשה על הדלת ושאלה: "האם הרב נמצא?"

ענה לה: "כן, אבל כעת אי אפשר לגשת, מה את צריכה ממנו?"
 "תראה, יש לי כאן מכתב מאחותי שמתגוררת ברוסיה והוא כתוב ברוסית. הייתי רוצה שהרב יתרגם לי אותו".

שיעורים מידע עדכונים 24

עכשיו בקו השיעורים של דרשו:

077-26 13337

פניו של מרנא החפץ חיים היו מועדות לעיר אראני, שם התעתד לטפל בבית התמחוי המחלק אוכל כשר ומבושל לחיילים היהודיים בצבא הצאה, אך הוא איחר את יציאתו לאחר שבלילה חזה בחלומו גזירה קשה המרחפת על העיירה ראדין. רוב היום התענה החפץ חיים, ורק לאחר שערך 'הטבת חלום' יצא למחוז חפצו.

מתולדותיו של מרנא החפץ חיים זי"ע א"א

הבערה בעיירה

פרק ב // השריפה הגדולה

שימש כביתו של בנו רבי ארייה לייב, והאחר שימש כביתה של בתו גיטל אשת רבי אהרן הכהן. בתו הנוספת של החפץ חיים, שרה, התגוררה יחד עם בעלה רבי צבי הירש לוינסון וילדיהם, בביתו של החפץ חיים עצמו. כמו כן שרד את השרפה גם בית אחותו של החפץ חיים שהיתה גרה בשכנות עמו, ובין שני הבתים הפריד רק קיר עץ.

עמדו יהודי העיירה בחצר ביתו של מרנא החפץ חיים, ופכרו ידיהם באין אונים. כל רכושם אשר רכשו בעמל וביגיעה במשך עשרות שנים עלה בלהבות. מתי מעט הצליחו להציל פריטים בודדים מבתיהם בזמן הקצר שעמד לרשותם כשהשריפה קיפצה במהירות בין בתי העיירה, אך גם אלו לא היה בהם כדי לכסות על החסר העצום שנוצר עת עלה רכושם בלהבות. כמה מיהודי העיירה אף סבלו מכוויות קשות לאחר שניסו להציל מעט מרכושם בעוד בתיהם עולים באש.

בני ביתו של החפץ חיים, יחד עם תושבי הבתים האחרים ששרדו את השריפה הגדולה, הוציאו מביתם כל דבר מאכל שנותר בהם, כדי להשביע את רעבונם של תושבי העיירה. עם צאת השבת יצאו כמה מתושבי העיירה אל העיירות השכנות כדי לאסוף מעט מזון ובגדים עבור יהודי ראדין. יהודי האזור אכן נחלצו לעזרתם והעניקו להם מנדבת לבם, אבל נדבות אלו הספיקו אך בקושי להשיב את נפשות הרעבים ולכסות את הילדים והחולים מפני צינת הלילה.

רבי אריה לייב הכהן, בנו של מרנא החפץ חיים, מיהר למשרד הדואר הקרוב ביותר, ושיגר טלגרמה לאביו החפץ חיים אשר שהה באותה שבת בעיירה אראני, אליה יצא כזכור כדי לפעול לטובת הפעלתו המחודשת של בית התמחוי שהעמיד מזון כשר לטובת החיילים היהודיים.

בבוקרו של יום ראשון יצא החפץ חיים לדרכו, וכעבור שעות אחדות עומדות היו רגליו על אדמת ראדין השרופה, בעוד תושבי העיירה כולם תולים בו עיניים עצובות, ומצפים לשמוע מפיו דברי ניחומים כמו גם תוכנית מעשית לשיקום העיירה.

המשך יבוא בעז"ה.

העשן השחור שהיתמר בשמי ראדין, המם את תושביה. בתי העץ של העיירה, ידעו כולם, יכולים להיתפס בקלות בלהבות האכזריות, ולהפוך למאכלת אש. למזלם הגדול היתה העיירה מוקפת עירוב חצרות, והזריזים מבניהם מיהרו להציל מעט מזעיר מרכושם הדל.

מוקד השריפה היה באסם התבואה של אחד הערלים בעיר. הלה גייס את חבריו שהביאו איתם כלי קיבול בגדלים שונים. זה אוחד בחבית עץ קטנה ורעהו נושא על שכמו כד חרס רחב מידות, מי שברשותו היה דלי או שוקת להשקות את הבקר והצאן, מיהר להביאם עמו אל מוקד הדליקה. יחדיו יצרו התושבים הנוכחים שרשרת אנושית שמטרתה היתה לאפשר שאיבת מים מהבאר הקרוב ביותר לאסם העולה בלהבות, והעברתם במהירות האפשרית אל מוקד השריפה. "חייבים להציל את העיר", הם אמרו זה לזה, "אחרת נישאר כולנו חסרי כל".

אבל המאמצים הגדולים לא נשאו פרי. עוד בטרם היה האסם למאכלת אש, כבר התפשטו הלהבות אל הבית הסמוך לו, וממנו אל הבית הבא. בחסות הרוח שנשבה בעוז באותה שבת אביבית, דילגה השריפה מבית לעץ ומעץ לאסם עד שהיתה העיירה כולה טובלת בלהב אש. כמאתיים מבתי העיירה שעד לפני רגע עמדו על תילם, הפכו באחת להררים נמוכי קומה של גחלים לוחשות.

כשהחלו הלהבות לשקוע, הבחינו תושבי העיר בדבר פלא. האש שכילתה באכזריות את בתיהם נעצרה באורח פלא בהגיעה לביתו של החפץ חיים הקדוש. יחד עם ביתו של החפץ חיים ניצלו גם בית הכנסת ובניין הישיבה שעמדו בסמוך, כמו גם יתר הבתים שניצבו מאחוריהם. בסך הכל נותרו בעיירה ראדין עשרים וששה בתים שעמדו על תילם, ובנוסף נותרו הישיבה ובית הכנסת.

נראה היה כאילו ביתו של החפץ חיים יחד עם הישיבה ובית הכנסת יצרו חומה בלתי עבירה לדליקה המשתוללת, ותשקע האש.

בסמוך לביתו של מרנא החפץ חיים נבנו מספר שנים קודם לכן שני בתים נוספים: האחד מהם

אפיית בשר ודגים בתנור אחד

שאלה: האם מותר לאפות בשר ודגים בתנור אחד? והאם מותר לכתחילה לבשל דגים בקדירה של בשר?

תשובה: כשם שיש איסור לאכול בשר ודגים ביחד, מפני שקשה לצרעת כמבואר בשו"ע (יו"ד סימן קטז ס"ב). הוא הדין שאין לצלותן יחד, לכתחילה, כמבואר ברמ"א (שם), ובדיעבד אם עברו וצלו - אינו אוסר. כמו כן, לכתחילה אין לאפות בשר ודגים יחד בתנור אחד. ואם עבר ואפה בשר ודגים יחד - הכל נאסר, אם אין שישים באחד מהם כנגד המין השני. ויש מקילים ומתירים את המאכל באופן של 'נגע הרוטב של זה בזה'. ולכתחילה, מותר לבשל דגים בקדירה של בשר אפילו בן יומנו. ויש מחמירים לייחד כלים לבישול וטיגון דגים. ואף לדעת המקילים, ראוי להזהיר שכל זה היינו דוקא אם הכלי נקי. ועל כן יש להזהר במיוחד במחבת שמטגנים בו בשר, ורוצים לטגן בו דגים - שיהיה נקי לגמרי ולא יהיה בו שום שריים מהטיגון הקודם.

מקרר במקום ציבורי

שאלה: המאושפזים בבתי חולים או במקום העבודה, ומושאירים מאכלים בשריים במקרר המרכזי שם, האם יש כאן חשש איסור "בשר שנתעלם מן העין" מוחמת גויים הנמצאים שם?

תשובה: מי שהשאיר בשר בתוך מקרר משותף בעבודה או בבית החולים והמקום משותף לישראל ולגוי או למי שאינו שומר תורה ומצוות [חשוד על אכילת טריפות], באופן שהישראל נכנס ויוצא ויש לגוי פחד שיראו אותו נוגע במאכל שלא שלו, אין חשש להחלפת הבשר ומותר. כן העלה השו"ע (יו"ד סימן קיח ס"י). וכיון שבדרך כלל אנשים מסתובבים בבתי חולים או במקומות העבודה הוי כעין מעבר לרשות הרבים, ומותר. ועוד, פסק השו"ע (שם) שאם אין לגוי הנאת חליפין אין לאסור. וכאן מסתבר שרוב המשתמשים במקרר הניחו שם את מאכליהם, ואם כן מדוע שגוי ירצה לאכול משל אחר יותר משל עצמו. אולם לכתחילה ודאי עדיף שיהא חותם עליו, או לכל הפחות לכתוב עליו שם פרטי או להדביק את הכלי ויעשה לעצמו סימן בהדבקה וכיון שיש לו סימן והיכר בטביעות העין, מותר. כמבואר בשו"ע (יו"ד סימן סג ס"א).

חבל על כל יום!

הצטרף לתוכנית הלימוד
על 'הדף היומי' ו'הדף היומי בהלכה'

חייג עכשיו: 02-560-9000

כדי ללוות דולרים, אירו, או שטרלינג ולהחזיר באותו מטבע, צריך שיהיה ברשות הלווה בשעת ההלוואה מעט מאותו סוג מטבע ובכך לא יעבור הלווה על איסור ריבית

קובץ הלכתי מרתק בענייני ריבית והלוואות עם סיום לימוד פרק איזהו נשך במסגרת לימוד ה'דף היומי'

גם כאשר אין ברשות הלווה שום דולה, יש לו עצה שיקנה מהמלווה דולר תמורת שקלים ואח"כ יוכל ללוות גם סכומים גדולים.

סיכום הנ"ל בדוגמאות מעשיות

1. **הלוואת מט"ח:** כדי ללוות דולרים, אירו, או שטרלינג ולהחזיר באותו מטבע, צריך שיהיה ברשות הלווה בשעת ההלוואה מעט מאותו סוג מטבע, אך מספיק שיהיה ברשותו רק בשעת פעולת ההלוואה עצמה ומיד אח"כ יכול להוציאו ולא יעבור שום איסור.

2. **תנאי ההיתר כשיש ללווה מאותו מטבע:** אם יש לו מסוג המטבע הזה בפיקדון אצל אחר, נחשב ג"כ שיש לו ויכול ללוות על סמך זה, אך אם הלווה לאדם אחר אין זה נחשב כ"יש לו" ואסור.

לפיכך אם הכסף מופקד בגמ"ח הלוואות או בחשבון בנק זה לא יועיל ואסור ללוות על סמך זה כיון שהכסף לא קיים בעין. (ברית פנחס פרק ט"ז סעיף ט).

3. **הלוואת ש"ח בצמוד לדולר:** אם מלווה בשקלים בצמוד לדולה, כך שהלווה מתחייב להחזיר את הסכום בשקלים לפי שינוי שער הדולה, יש בכך איסור ריבית, כיון שאם בשעת הפרעון שער הדולר יעלה יצטרך לשלם יותר, ולכן הדבר אסור אפילו אם יש ללווה דולרים בשעת ההלוואה.

4. **הלוואה בדולרים ופרעון בשקלים:** אם מלווה בדולרים ומתנה שיחזיר בשקלים, אסור להחזיר לפי שער הפרעון במקרה שהמחיר עלה, אלא יתנה מראש שישלם כשעת ההלוואה ואם לא התנה מראש ישלם כפי השער הפחות שביניהם.

ואם נותן לו אפשרות לבחור איך להחזיר, בדולרים או בשקלים, אזי כשעלה השער כיון שמוותר לשלם בדולרים [כשהיה ברשות הלווה מעט בשעת ההלוואה] אף שנתייקרו, רשאי גם לשלם בשקלים לפי שער הפרעון היקר. ויש להוסיף ולהדגיש שכל זה רק כשנזדמן לו לפרוע בשקלים, אבל אם יש ביזו דולרים והוא ממיר אותם לשקלים לטובת המלווה זה אסור, כיון שמוציא מכיסו מחיר המרת הדולרים מחמת המלווה, אף שהמלווה לא מחייבו בכך.

הרה"ג מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה - מודיעין עילית

למדנו במשנה בפרק איזהו נשך (דף ע"ה) שאסור להלוות מוצר לחבירו על מנת לפרוע לאחר זמן מוצר זהה באותה הכמות, מכיון שהמחיר עלול להתייקר במשך זמן ההלוואה וכאשר מחזיר לו את אותה הכמות אשר שוויה בשעת הפרעון הוא יותר ממחיר שוויה בשעת ההלוואה, ההפרש במחיר ייחשב ריבית.

בגון: הלוואת פירות

אם מלווה 5 ק"ג פירות בזמן שהמחיר לקילו הוא 5 ₪ הרי שסכום ההלוואה המתורגם למזומן הינו 25 ₪ וכאשר בא לפרוע את ה- 5 קילו פירות, המחיר כבר עלה ל- 6 ₪ לק"ג יוצא שהמלווה קיבל סה"כ: 30 ₪ תמורת הלוואה של 25 ₪ ונחשב ריבית, אפילו שהחזיר פירות באותה הכמות שלוה.

הלוואת מט"ח

מטבע זר נחשב כמו חפץ שמחירו משתנה במטבע המקומי, כדוגמת הדולר, שבישראל מוגדר כחפץ הנמכר בשקלים, אם לוח 100\$ בזמן שהשער היה 3.8 ₪ לדולר וכאשר בא להחזיר עלה השער ל- 4 ₪, במידה וירצה להחזיר את ה- 100\$ כעת כשווה 400 ₪ יוצא שהחזיר עוד 20 ₪ ריבית, ואף אם התנודות במחיר תלויות בשקל ולא מחמת הדולה, כיון שהמטבע השימושי בישראל הוא השקל, נקבע המטבע הזר [הדולר] כחפץ שמחירו משתנה [מול השקל].

היתר כשיש ללווה מאותו מוצר שלוה ("היתר יש לו") אכן התירו חכמים ללוות מוצרים וזאת במידה ובשעת ההלוואה יש ללווה מן המוצר שלוה

שאז יהיה מותר לו ללוות אפילו כמות גדולה יותר ממה שיש ברשותו. לפיכך אם יש לו דולר אחד, יכול ללוות אפילו 1000\$, אך יש מחמירים שלא מועיל דולר אחד כיון שבדרך כלל אי אפשר לפרוע הלוואה גדולה בדולרים בודדים וגם שבציינג' (חנויות להמרת מטבע) נותנים על דולר בודד בשער פחות ממה שנותנים על 100\$ כיון שאינו סחיר כ"כ, אבל אם יש לו שטר של 50\$ יהיה מותר לו לכל הדעות ללוות גם סכום של אלפי דולרים ויותר.

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה. צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

**קשה לך?
זקוק לעזרה?**

למשכן את הרכב תמורת הלוואה • מדוע ב'יד שרה' נוטלים רק 75% פקדון • למשכן יחידת דיור במחיר מוזל

שימוש המלווה במשכון

מבואר במשנה בפ' השוכר את האומנים דף פ: שמותר להשכיר את משכונו של העני ולנכות את רווח השכירות מסך ההלוואה, מפני שהוא כמשיב אבידה, שבכך מקל על הלווה העני לפרוע את חובו. בשימוש המלווה במשכון במשך זמן ההלוואה ישנו איסור ריבית כיון שבנוסף לכסף ההלוואה שהלווה פורע, מקבל תוספת של שימוש בחפץ בזמן ההלוואה, לכן צריך לשלם לו דמי שימוש במחיר מלא.

ישנו היתר להשתמש במשכון כאשר מנכה את שכר השימוש מסך ההלוואה, כלומר שאם הלווה 20,000 ₪ ומשכן לו הלווה מחסן, יכול לקצוב דמי שימוש מזעריים באופן שכל חודש ירד למשל 100 ₪ מסכום ההלוואה, אבל אם משלם לו בנפרד, אז חייב לשלם מחיר מלא על השימוש במחסן, שהרי למדנו שהמלווה את חברו לא ישכור הימנו בפחות, רק כאשר מקזז מדמי ההלוואה מותר אף בסכום קטן, ובתנאי משכון את המשכון בקנין הראוי וקצב מראש סכום קבוע.

והנה יש בזה שתי סוגי משכון, יש אופן שמלווה עבור שימוש במחסן לעשר שנים וזה יהיה תשלום ההלוואה באופן שבתום העשר שנים לא ישאר חוב [ונקרא בלשון הגמרא "משכנתא-דסורא" - שהיה נהוג כך במקום ששמו סורא], וזה מותר לכל הדעות אף שהמחיר האמיתי הוא הרבה יותר מסך ההלוואה, אבל משכון לזמן באופן שנשאר חוב בכסף, ומקזז כל חודש סכום קטן כדמי שימוש בזה לדעת מרן המחבר בשו"ע (ס"י קע"ב) אסור, ולדעת הרמ"א מותר. [יש מחמירים שצריך שבמשך זמן השימוש במשכון לא יוכל הלווה לפרוע את החוב ולהוציא את המשכון, וכך נחשב שמשכון קנוי לו לזמן זה].

עתה נבאר מספר דוגמאות מעשיות:

א. למשכן יחידת דיור במחיר מוזל

מי שהלווה לחברו 20,000 ₪ ואח"כ רוצה לגור ביחידת הדיור שלו או להשתמש במחסן במחיר נמוך, לנוהגים כהרמ"א יש היתר ע"י שיקח את הנכס כמשכון בקנין המועיל ויקצוב סכום חודשי שינכה אותו מסך ההלוואה, אבל לנוהגים כמחבר אין היתר בזה רק אם ישתמש לאורך זמן באופן שע"י השימוש יפרע כל החוב, כגון שהלווה 10,000 ₪ ל- 20 שנה וסיכם עמו שכל שנה ירד עבור השימוש במחסן 500 ₪ בלבד, באופן שלאחר 20 שנה לא נשאר חוב.

ב. משכון רכב ושעון

איש עסקים שנזקק להלוואה לטווח קצר בסך 50,000 ₪, וממשכן את רכבו היוקרתי עד הפרעון, והמלווה מבקש רשות להשתמש ברכב במשך ימי ההלוואה, לדעת הרמ"א יעשה קנין משכון ויקצוב סכום סמלי שיקוזז מהחוב ויסכם על כך מראש, אבל לא שישלם ע"כ בנפרד, אך לדעת המחבר אין היתר להשתמש ברכב אלא בתשלום מלא, כמו"כ תשלומי הביטוחים לרכב כשהרכב מושבת אינו חייב, כמו ביטוח חובה וביטוח מקיף וכדו' על המלווה לשלם [לכל הדעות], שאם הלווה ישלם עבור המלווה נחשב ריבית.

וכן הדין אם משכן שעון יוקרתי, לדעת הרמ"א יוכל המלווה להשתמש בניכוי סכום זעום מההלוואה, ולדעת המחבר אין להשתמש בו אלא במחיר מלא.

ג. משכון במשחקי ילדים

דבר זה נוגע גם לילדים אם אחד מלווה לחברו כמה שקלים ולוקח עבור זה צעצוע שלו כמשכון, אסור לו להשתמש בו במשך תקופת ההלוואה, רק באופנים הנ"ל.

ד. גמ"ח שנותן כלי משכון

אך זאת יש לדעת שאם הלווה היה מרשה למלווה להשתמש בחפץ גם בלי ההלוואה, כגון גמ"ח מכשירים חשמליים שנותן מכשיר כמשכון להלווה ויחד עם זה גם מרשה למלווה להשתמש, בוודאי מותר שהרי אין זה בגלל ההלוואה כיון שדרכו להשאיל גם בלי הלוואות.

ה. פקדון לגמ"ח במזומן בלבד

גמ"ח למכשירים רפואיים ו/או חשמליים שדורש פקדון במזומן בלבד או שמקבל צ"ק ומופקדים בחשבון הבנק עבור הגמ"ח ובתום תקופת השימוש מחזיר כסף אחר מקופת הגמ"ח, יש בזה איסור ריבית, כיון שהגמ"ח משתמש בדמי הפקדון ולכן הם מוגדרים כהלוואה, באופן שהשואל מהגמ"ח מלווה לגמ"ח מכספו וזמן הפירעון הוא בתום השימוש, ותקופת השימוש היא ריבית בשכר ההלוואה,

לכן בארגון 'יד שרה' שנוטלים פקדון במזומן בסך 75% מהחפץ, עשו תקנה ע"פ הפוסקים שהשואל קונה כנגד מעותיו חלק בחפץ כ 75% ובתום השימוש קונה אותו בחזרה, ויש בזה כמה פרטי דינים שאין כאן מקום להאריך, וניתן לבקש העתק מהתקנון בסניפי 'יד שרה':

"אם יש לך ספר סגולות מיוחד לטיפול בבחורים, תביא לי", הוא אומר, והבטיח לי להחזיר את הספר ללא פגע...

ראש המחלקה החסידית של 'אחינו' הרב יעקב סירוטה בראיון מרתק על אופי פעילותו של הארגון, ועל ההצלחה הגדולה של פרויקט החונכים המסייעים לבחורי הישיבות החסידיות לצעירים

יעקב לוסטיג

בישיבות חסידיות רבות תמצאו אותם: אברכים מלאי מרץ העוברים בין הבחורים, זורקים מילת עידוד לפלוני, שאלת מתעניינת לאלמוני ומתיישבים ליד פלמוני כדי לדון אתו בבעיה האחרונה שצצה במערכת היחסים בינו ובין חבריו לספסל הלימודים. החונכים של 'אחינו'...

מה עומד מאחורי רשת החונכים המופלאה הזאת שמחוללת מדי יום מהפכות בנפשות הבחורים, מצילה אותם מסבל ממושך במישור החברתי, הרגשי או הלימודי, ומסייעת להם לעלות על דרך המלך בדרכים שאף אחד אחר לא עשה זאת קודם לכן? שוחחנו עם הרה"ג יעקב סירוטה, ראש המחלקה החסידית של ארגון 'אחינו'. ביקשנו לשמוע מעט על אופיו של הארגון ועל סגנון הפעילות שלו. "אנחנו עובדים כיום באופן פרטני עם כל תלמידי, בהתאם להנחיות שאנו מקבלים מצוות המשגיחים בישיבות החסידיות", הוא אומר. "המשגיח מדבר עם הרכז, נותן לו רשימה של שמות של בחורים שחונך יוכל לעזור להם ולקדם אותם, מסביר לו פחות או יותר מה מפריע לכל אחד מהבחורים הללו, והרכז מתאים להם חונכים בהתאם לנתונים השונים".

• האם העבודה שאתם עושים לא אמורה להיות תפקידים של המשגיחים והצוות החינוכי בישיבות? מה אתם מוסיפים שהם לא יכולים לתת לבחורים?

"השאלה הזאת הופנתה אלי פעמים רבות. כמעט כל משגיח שאנו יוצרים אתו קשר כדי לפתוח בשיתוף פעולה שואל אותה. אחד המשגיחים אפילו אמר לי פעם שהוא רוצה לדעת במה האברכים שלנו טובים יותר מהצוות החינוכי: "אם יש לך ספר סגולות מיוחד לטיפול בבחורים, תביא לי", הוא אומר, והבטיח לי להחזיר את הספר ללא פגע..." "אענה לך מה שעניתי לאותו משגיח, והתשובה נפתחה עם סיפור שקרה זמן לא רב קודם לכן בישיבה אחרת. היה לנו סיפור עם בחור שהיה מאחר כרוני לישיבה. כל יום הוא הגיע בסביבות השעה תשע. המשגיח ניסה להעניש אותו, לעשות לו מבצעים, לדבר עם ההורים שלו - שום דבר לא עזר. בצר לו הוא פנה לרכז שלנו וביקש שננסה לעזור בנושא".

"הצמדנו לבחור הזה אברך שישב אתו כמה פעמים וניסה לבדוד את הבעיה, כדי שיוכל לדעת איך לטפל בה. לאחר מספר שיחות התברר לאברך ולבחור עצמו שהבעיה היא שהוריו של הבחור מתעוררים בשעה שבע וחצי בבוקר, ואילו הוא אמור להתעורר ברבע לשש כדי להגיע לסדר 'פאר טאגס' בישיבה בשעה 6:30. הוא מכוון שעון מעורר ומנסה מאוד לקום, אבל הבית חשוך ודומם בשעה הזאת, הוא לא מצליח להתנער מהמיטה כשכולם מסביב ישנים".

"האברך הציע לו מיד אתגר גם אני צריך לקום ברבע לשש כשכל הבית עוד ישן, הוא אמר לבחור, בוא נעשה תחרות נראה מי יעיר את מי. על כל יום שאתה מעיר אותי אני משלם לך שקל, ועל כל יום שאני מעיר אותך אתה משלם לי שקל". "הבחור התעורר לחיים. זו תחרות מאתגרת עם שכר נחמד בצדה

ובעיקר תעזור לו להגיע בזמן לישיבה. מאותו לילה במשך מספר חודשים הלכו שניהם לישון כשלצדם מכשיר טלפון סלולארי, פעם הבחור העיר את האברך ופעם להיפך. האברך כמובן אפשר לבחור לנצח אותו בתחרות ובסוף החודש שילם לו עשרה שקלים שעבור הבחור היו מתוקים מדבש כי הוא השקיע הרבה מאוד כוחות כדי לנצח בתחרות". "כעבור תקופה הם הפסיקו את התחרות, הבחור עלה על דרך המלך וכבר לא היה צריך את עזרתו של האברך..."

"את הסיפור הזה סיפרתי לאותו משגיח ואמרתי לו: קודם כל אין ספק שהאברך עשה עבודה יוצאת דופן. הוא בודד בשלב התחלתי של הקשר את הבעיה, איתר אותה בצורה ברורה, אבל ההצלחה שלו נעוצה בעיקר בכך שהוא הצליח לייצר אתגר שמשך אליו את הבחור. מבצעים עשו לו כבר קודם, עונשים כבר נתנו לו בשפע, אבל אתגרים לא הציבו בפניו בנושא הזה".

"וכאן אני שואל את המשגיח: האם אתה כמשגיח יכול לרדת לרמה כזאת של תחרות עם הבחור? בוודאי שלא. זו בדיוק עבודתו של הרכז. הישיבה בנויה עם שטאנץ מסוים שאולי מתאים לרוב הבחורים, אבל בוודאי אינו מתאים לעולם. היא לא יכולה להתאים את עצמה לכל בחור ולהעניק לו חינוך אינדיבידואלי התואם את אופיו ואת מצבו הייחודי. האברך שלומד אתו כן יכול לקיים את מאמרו הכתוב 'חונך לנער על פי דרכו'. זה בדיוק מה שאנחנו יכולים לתת לבחור, והישיבה אינה יכולה לתת לו".

• מי בעצם עומד מאחוריכם? האם אתם פועלים תחת פיקוח של סמכות רבנית או חינוכית כלשהי?
"אנחנו לא פועלים עצמאית. המשגיחים הם המחנכים, הצוות החינוכי בישיבות הוא זה שמחליט עם איזה בחורים נעבוד וגם עוקב אחרי ההתקדמות וסגנון העבודה שלנו. הם מעורבים בכל המהלך, ואנחנו עובדים איתם בשיתוף פעולה הדוק".

• יהיה נכון לומר שהחונכים והרכזים של 'אחינו' הם סוג של גשר בין המשגיח לתלמיד?
"הם גם משמשים כגשר, אבל לא רק. לפעמים המשגיח רוצה להעביר מסר לבחור והוא חושב שהמסר ייקלט בצורה טובה יותר אם הוא יועבר דרך האברך בצורה חברית ואוהדת. יש גם מצבים הפוכים, הבחור מתמודד עם בעיה ולא נעים לו לפנות למשגיח. החונך במקרה כזה משמש כגשר להתגבר על אי נעימויות וכדו".

• באיזה סוג בעיות או קשיים אתם מטפלים?
"באופן כללי אנחנו לא עושים סלקציה ומחליטים למי לעזור ולמי לא. כל בחור שהמשגיח סבור שהוא יכול להיעזר בנו, מקבל עזרה. כמובן שאם החונך מזהה שיש צורך באבחון מקצועי, אנחנו ממליצים על כך. אבל באופן כללי אנחנו מסייעים לבחורים עם מגוון רחב של קשיים, כמו בעיות חינוכיות, חברתיות ועוד".

"הסוד הוא כשלוקחים בחור שמתקשה בלימוד ונותנים לו את הגישמאק בלימוד, הוא מתחיל לקלוט את המאור שבה וממילא הוא כבר מתחיל לחזור למוטב וכל הבעיות האחרות נעלמות או הופכות הרבה פחות משמעותיות".

הרב יעקב סירוטה שלי"א

באיזה גיל יש צורך בזקן על מנת לשמש כחזן?

איזו הלכה מעשית נלמדת מהפסוקים המתארים את הריגת בני שכם? ואיזה נער נחשב ל'גדול' רק בנוגע לעניינים דרבנן?

או שזוהו בו סימני 'סריסות' (ראה שו"ע אה"ע קעב, ה) - נחשב לגדול ללא הסימנים האמורים.

ברם, גם טרם שנדע אם צמחו שערותיו של הנער, 'חזקה' היא שצמחו, אלא שסומכים על חזקה זו לקולא רק בנוגע לעניינים דרבנן, ולא בנוגע לעניינים דאורייתא, מפני שעל אף היותם מיעוט - מצויים הם בני שלש עשרה ללא שערות; וכן משום שאין לסמוך על חזקה בנוגע לדאורייתא כאשר ניתן לברר את הדבר באמצעות בדיקה. חזקה זו מכונה 'תַּזְקָה דְּרַבָּא' על שם אומרה בגמרא.

אחת ההלכות המצויות ביותר בה סומכים על 'חזקה דרבא', היא צירוף נער בן שלש עשרה ל'מנן' לתפילה. אולם, אין למנות נער בגילאים 13-17 שאין זקנו מגודל, לחזן, ויש אומרים שאף באקראי לא ישמש כחזן כשיש אחר היכול לשמש כחזן. ובשנת אָפֶּל יש להקל שיתפלל ערבית אף בקביעות; וכן יש שהקלו במקום בו רוב הציבור בגילאים אלו וללא זקן מגודל, כגון ב'שיבה-קטנה'. ומגיל 18 ואילך, אם זקנו צמח אפילו במעט, ניתן למנותו כחזן; ואם הגיע לגיל 20, לדעת השולחן-ערוך ניתן למנותו כחזן אף אם לא צמח זקנו כלל, ולדעת הגר"א הדבר שנוי במחלוקת.

[שו"ע או"ח נג, ו, ח וי, משנ"ב כה, כז, לב ו-לג]

וביה"ל ד"ה אבל וד"ה יוכל; ביאורים ומוספים דרשו, 34, 35 ו-37]

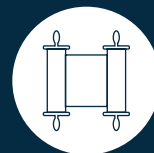
הרב יהודה יעקבזון

בפרשת השבוע, בתיאור הריגת בני שכם, נאמה: "וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׂמֵעוֹן וְלֵוִי אֶחָי דִּינָה אִישׁ חֲרָבוֹ". ואמרו רבותינו ז"ל ב'פסיקתא זוטרתי': שבאותו הזמן היה לוי בן שלש עשרה שנה, ומכאן שכל מקום שנאמר 'איש' אינו פחות משלש עשרה שנה, שלא מצאנו בתורה כינוי זה לפחות מגיל שלש עשרה. וכן כתב רש"י וראשונים נוספים. ויש מהראשונים שכתבו רמז לדבר מהכתוב: "עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו", "זו" - בגימטריא י"ג. וכבר כתב המהרי"ל ששיעור שנת שלש עשרה ל'גדלות', הוא הלכה למשה מסיני, כפי שכתבו ראשונים אחרים, והפסוקים הנ"ל אינם אלא אסמכתא בעלמא.

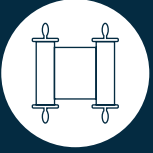
ובכן, אין נער מישראל חייב במצוות, ואינו מתחייב בעונש מיתה, מלקות וממון, על כל עבירה שהיא, וכן אין מעשיו ודבריו קיימים בנוגע לכל הדברים הצריכים דעת וכוונה, עד שנעשה 'גדול'. וגדלותו נקבעת על-פי 'שָׁנִים' וסימנים, דהיינו - שמלאו לו שלש עשרה שנה, ולאחר מכן צמחו בגופו סימני הגדלות, שהם שתי שערות גדולות במקומות מסוימים, או שערות רבות - אף קצרות - באזור הזקן. ומכסת 13 השנים נשלמות בכניסת הלילה של תאריך הלידה בתחילת השנה ה-14, ואף אם הלידה היתה ביציאת היום, בסמוך לשקיעה. ואם הגיע לשנתו השלושים ושש,

- מדוע נשלח יעקב דוקא לבית לבן?
- למה לא נעשה השידוך של יעקב על ידי שליח?
- מהו סוד קיומם של ישראל בגלות?
- מדוע התגלה שרו של עשו ליעקב כתלמיד חכם?

השאלות בפרשת השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

האוכל שקדי מרק, בנפרד, באמצע הסעודה - האם צריך לברך עליהם ברכה ראשונה? האם צריך לברך על מה שאוכלים בחתונה לאחר שפינו חלק מן השולחנות לצורך הריקודים? והאם מותר להיכנס לחדרי השינה באמצע האכילה?

ברכה על מאכל הנאכל בסעודת פת

- מאכל שדרכו להאכל בסעודת פת כחלק מהסעודה, הן כתוספת ללחם, והן כמנה בפני עצמה, במטרה להזין ולהשביע - אין לברך עליו כשנאכל בתוך סעודה.
- מאכל שאין דרכו להאכל בסעודת פת כחלק מהסעודה, או מאכל שנועד לקינוח ולתענוג בעלמא, ולא כדי להזין ולהשביע - יש לברך עליו ברכה ראשונה גם כשנאכל בתוך סעודה.
- האוכל 'שקדי מרק' בתוך הסעודה, בנפרד מהמרק, לשם תענוג בעלמא - אינו צריך לברך עליהם, כיון שמצד עצמם הם שייכים לסעודה, שהרי בדרך כלל נאכלים עם המרק.
- בזמנים עברו, נהגו לסלק את השולחן ולאחר מכן לאכול פירות ולשתות יין, בטרם יברכו ברכת המזון; ואכילה ושתייה כאלו טעונות ברכה ראשונה ואחרונה.
- בנוגע לדין האמור, הנהוג בחתונות שבזמננו שמסלקים את האוכל ואת הכלים ואף חלק מהשולחנות ועוסקים בשמחת חתן וכלה - יש אומרים שנחשב כסילוק השולחן; ויש חולקים.
- מאכל שאינו נחשב כחלק מהסעודה, והוגש במקרה לשם אכילה יחד עם הפת - ראוי לברך עליו בפני עצמו, ורק לאחר מכן יאכל עמו פת, אם ירצה בכך.
- מאכל שאין דרכו להאכל כחלק מהסעודה - טעון ברכה ראשונה אף כשנאכל בתוך סעודה. אולם, אם 'קבע' את סעודתו על מאכל זה, דהיינו שהכין סעודה שבה ישמש מאכל כזה כתוספת היחידה ללחם - נחשב המאכל לחלק מהסעודה, ואין לברך עליו. וצריך שיאכל במהלך הסעודה כמות ניכרת של פת יחד עם המאכל, כדי שיחשב כטפל אליה.
- מי שהובא לפניו ממקום אחר, באמצע סעודת פת, מאכל אשר בדרך כלל נחשב כטפל לפת, ואינו טעון ברכה ראשונה - יש אומרים שצריך לברך עליו, ויש שנהגו להקל בכך.

יציאה ממקום האכילה

- אסור לאדם לצאת באמצע אכילה או שתיה אל מחוץ לבית שבו אוכל. ואם יצא וחפץ להמשיך לאכול, בין במקום הראשון ובין במקום אחר - הריהו עשוי להתחייב בברכות נוספות לפני המשך האכילה, והדין משתנה לפי סוג האוכל והמקום שאליו יצא, ולפי דעות השולחן ערוך והרמ"א.
- מי שיצא ידי חובת ברכה ראשונה רק בדיעבד, כגון שברך 'שהכל' על מיני מזונות - יש שהתיר לכתחילה לצאת ממקום האכילה באופן המצריך ברכה; ויש שחולק על כך.
- שינוי מקום באמצע האכילה באותו החדר מותר לכתחילה, ואינו מחייב כל ברכה שהיא, ואף אם אינו רואה ממקומו השני את מקומו הראשון מחמת שיש חפץ המסתיר את הראייה.
- יציאה למרפסת שאינה מקורה באמצע האכילה - נחלקו הפוסקים אם נחשבת כיציאה מחדר לחדר, ויש שהסתפקו בדבר.
- אדם האוכל יחד עם אנשים אחרים, וביציאתו נותר במקום לפחות אחד מהם - אין היציאה נחשבת כהפסקת האכילה, ובשובו למקום רשאי להמשיך באכילתו ללא ברכה.

מהן הסיבות שמותר לשכור חדר במלון לשבת בלבד?

והאם מותר להשכיר אולם שמחות לשבת בבוקר?

הרב יהודה יעקבזון

חכמינו ז"ל אסרו ליטול שכר עבור עבודה הנעשית בשבת וביום טוב, ואיסור זה מכונה בשם 'שכר שבת'. וכתבו הראשונים, שכשם שאסור ליטול שכר עבור עבודת אדם, כך אסור ליטול דמי שכירות על השכרת בתים וכלים לשבת וליום טוב. אולם, מותר ליטול שכר על עבודה, או דמי שכירות, 'בהבלעה', דהיינו 'להבליע' את שכר העבודה או דמי השכירות של שבת ויום טוב, בתוך שכר כולל של מספר ימים או שעות. וכתבו הפוסקים, שלפיכך, השוכר חדר במלון או בבית הארחה ליום השבת בלבד - רשאי לשלם את דמי השכירות, כיון שהתשלום כולל גם

את השעות שלפני השבת והשעות שלאחריה, וכאשר האורח אוכל במלון, הרי נכלל בתשלום גם את מחיר סעודות השבת, שלגביהן אין איסור 'שכר שבת', ונמצא שהתשלום עבור יום השבת 'מובלע' בתשלום הכולל. ויש שכתבו עוד, כי איסור 'שכר שבת' בדמי שכירות אינו אלא באופן שאם לא ישתמש השוכר בבית או בכלי לא יקבל המשכיר את דמי השכירות; ולכן, במקרה שהאורח משלם מראש וגם אם לא ישתמש בחדר לא יוכל לקבל את כספו בחזרה - אין בתשלום איסור 'שכר שבת' אף ללא 'הבלעה'.

[שו"ע או"ח שו, ד, ורמז, א; ביאורים ומוספים דרשו, 2]

ממדבקת המאפיה שעל החלה ועד העלה המעופש של החסה

וגם כיצד נסנן את מי הטונה או השמנת • קובץ הלכתי מקוצר בהלכות בורר • חלק שלישי

הרב יצחק פוליטנסקי

כשיש תערובת גמורה ישנו כמובן איסור לברור, אך בנוסף ישנו איסור גם כאשר שני הסוגים אינם מעורבבים ממש, אלא רק דבוקים או מחוברים זה בזה. וזאת מכיון שבהדבקה או בחיבור הם נחשבים למעורבים יחד, אך נחלקו הפוסקים האם רק על האזור שבו החיבור יחול שם של תערובת (חזו"א) או על הכל (מ"ב).

הפתרון לכך הוא שיוציא יחד עם הפסולת חלק מן האוכל וכך הדבר לא יחשב כהפרדת פסולת מאוכל, יש שהתירו כשמוציאו רק עם מעט אוכל (מ"ב). ויש אומרים שכדי שלא יראה כהפרדת פסולת מאוכל, צריך להוציא הרבה מהאוכל (חזו"א).

דוגמאות מצויות שבהם נחלקו הפוסקים

- תפוח שחלקו רקוב ורוצה להוציא את החלק הזה כדי לאכול את התפוח, יכול לעשות כן רק אם יוציא יחד איתו מעט מהפרי, ויש מחמירים ואוסרים בכך אלא א"כ יוציא יחד עם הפסולת כמות גדולה מהאוכל.
- עלה חסה שבו חלק כמוש שאינו ראוי לאכילה יכול להסיר חלק זה יחד עם החלק הטוב, ויש מחמירים כנ"ל.
- ג'לי המוגש כקינוח ובו כמה שכבות בטעמים שונים ואינו מעוניין בשכבה העליונה, יכול להסירה רק ביחד עם השכבה שרוצה לאכול, כדי שיחשב כמפריד בין שני חלקי אוכל, ויש מחמירים כנ"ל.
- בשר מבושל אשר בו חתיכת שומן הדבוקה לבשר, ניתן להסירו ביחד עם חלק מהבשר וגם ע"י סכין וכדו', ויש מחמירים כנ"ל.
- קוגל אטריות שחלקו שרוף ולא מעוניין בחלק השרוף יכול להסיר חלק זה אך יחד עם החלק הטוב, ויש מחמירים כנ"ל.
- מדבקה הדבוקה על החלה, לכל הדעות מותר להסירה עם מעט מהחלה.
- גביע עם יין שנפל לתוכו זבוב, לכל הדעות יכול לשפוך מעט מהיין, או להוציאו עם כפית יחד עם הזבוב.

אופנים נוספים לאוכל ופסולת מחוברים

- סרדינים או טונה המונחים בקופסת השימורים, אסור לו לשפוך את השמן או המים, כיון שהם הפסולת, אלא יוציא את הדגים עם כף כדי לאוכלם לאלתה.
- אפרסקים או אננס הנמצאים בקפסת השימורים ורוצה לאוכלם ביחד עם המיץ שלהם, ניתן לשפוך קודם מהמיץ לכלי ואח"כ להוציא את הפרי וזאת כדי לאוכלם לאלתה.
- צנימים שנחרכו ויש בהם שכבה שרופה, אסור לגרד את החלק השרוף כיון שמוציא פסולת מאוכל ועובר על איסור בורר.
- כלי ובתוכו משקה אשר בחלקו העליון הוא צלול אך בתחתיתו מעורב המשקה בתערובת שאינו מעוניין בה כגון יין עם שמרים או תמצית תה עם גרגירים או עלים שמונחים בתחתית הכלי, מותר לשפוך מהחלק העליון לכלי אחר אך יזהר להפסיק לפני שיגיע לחלק המעורב שבתחתית הכלי.
- כל זה הוא כאשר בחלק העליון נמצא המשקה הטוב שמעוניין בו כעת אך כאשר הדבר הפוך ואינו רוצה את המשקה שבחלק העליון, נמצא שכאשר שופך מלמעלה הוא בורר פסולת מאוכל ועובר על איסור, אך אם ישפוך ביחד גם מה"אוכל" שבתחתית מותר כיון שמפריד בין שני חלקי אוכל.
- ולכן מים הנמצאים בגביע הלבן או הגבינה ולא מעוניין בהם, אסור לשפוך אותם אלא יטול בכף יחד עם המים חלק מהלבן או הגבינה ויוציא.
- שכבת השומן שעל המרק שרוצה להסירה, יוציא יחד עמה חלק מהמרק ויכול לעשות זאת אפילו עם כף וכדו' (שנחשב כלי לעניין זה) כיון שלא חשיב כבורר אלא כמפריד בין שני חלקי אוכל.

(התקציר נערך מתוך איל משולש, אורחות שבת ועוד.)

אך אין לפסוק ממנו הלכה למעשה ללא עיון במקורות